

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL ÇOCUK OYUN ALANLARINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA KURTBAĞ

Malatya-2023

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL ÇOCUK OYUN ALANLARINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA KURTBAĞ

Danışman: Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA

Malatya-2023

	KABUL ONAY FORMU	Doküman No	İNÜ-KYS-FRM-142
		Yayın Tarihi	19.08.2019
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ		Revizyon No	
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ		Revizyon Tarihi	
		Sayfa No	1 / 80

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

**İLKOKUL ÇOCUK OYUN ALANLARINA İLİŞKİN SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. SÜMEYRA AKKAYA**

**HAZIRLAYAN
BÜŞRA KURTBAĞ**

Jürimiz tarafından 28/08/2023 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği** ile başarılı bulunarak Temel Eğitim **Anabilim** Dalı **Yüksek Lisans** Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı

İmza

1. Doç. Dr. Başak KASA AYTEN

.....

2. Doç. Dr. Adem DOĞAN

.....

3. Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA

.....

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve 20.../.../..... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

**Doç. Dr. Eyüp İZCİ
Enstitü Müdürü**

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA'nın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **İlkokul Çocuk Oyun Alanlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün eserlerin hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Büşra KURTBAĞ

İmza

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın oluşmasında, gelişmesinde ve sonuçlanmasında desteğini esirgemeyerek bilgi ve tecrübesini benimle paylaşan, süreç içerisinde beni yönlendiren kıymetli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA' ya teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca eğitim öğretim süreci boyunca derslerimde akademik ve kişisel anlamda gelişimime katkı sağlayan bütün hocalarıma, desteklerini her zaman hissettiğim sevgili ailem ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

İLKOKUL ÇOCUK OYUN ALANLARINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

KURTBAĞ, Büşra

Yüksek Lisans Tezi,

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Sümeyra AKKAYA

Temmuz-2023, X + 67 sayfa

Bu araştırmada, ilkokul oyun alanlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Malatya ilinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırmada çocuk oyun alanları ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri ve mevcut durum ayrıntılı bir şekilde ele alındığından durum çalışması yaklaşımı benimsenmiştir. Durum çalışmasında bulunan basamaklar dikkate alınarak planlanmış ve uygulanmıştır. Çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenleri belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt temelli örnekleme yöntemi kullanılmış olup, 20 sınıf öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler hakkında demografik bilgiler şu şekildedir: Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yaş ortalaması 42-43; araştırmaya katılan 20 sınıf öğretmeninden 19'u lisans, 1 sınıf öğretmeni ise eğitim enstitü mezunu; araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ortalama 19-20 yıldır görev yapmakta olduğunu ve hemen hemen hepsi 3'ten fazla okul değişikliği yaptığını görüşmeler sırasında söylemiştir. Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları: Çocukların kendi başlarına oynadıkları oyunlara 12 öğretmen futbol, 10 öğretmen kovalamaca, 8 öğretmen ip atlama, 7 öğretmen yerden yüksek ve yakan top, 6 öğretmen saklambaç, 4 öğretmen mendil kapmaca, 3 öğretmen köşe kapmaca, 2 öğretmen kurt baba, basket atma ve çizgi oyunları, 1 öğretmen ise top atma demiştir. Okullarda oyun alanı olarak okul bahçesi ve bina içi olduğu, okul mevcuduna göre okul bahçesinin genişliği 14 öğretmen tarafından

yeterli, 6 öğretmen tarafından yetersiz bulunmuştur. Mevcut okul bahçesinin duvar ve zemininin 20 öğretmen tarafından kilit taş, parke olduğu söylenmiş ve 2 öğretmen uygun, 18 öğretmen ise bu materyalleri çocuklar için uygun bulmamıştır. 13 öğretmen okullardaki yeşillik alanın yetersiz, 7 öğretmen ise yeterli olduğunu söylemiştir. 13 öğretmen önceki çalıştıkları okullar ile kıyaslama yaptıklarında fırsat eşitliğinin olmadığını, 7 öğretmen ise olumsuz açıdan fırsat eşitliğinin olduğunu söylemiştir. Oyun aracı açısından 8 öğretmen herhangi bir şeyin bulunmadığını, 12 öğretmen ise olan araçların yetersiz olduğunu söylemiştir. Araştırmaya katılan sadece 3 öğretmenin akıl ve zeka kursu aldığı ama 20 öğretmeninde derslerinde buna yer verdiği görülmüştür. 18 öğretmen dijital oyun oynattığını ve faydalı gördüğünü, 2 öğretmen ise oynatmadığını söylemiştir. Öğretmenler kendilerinin tasarlayacağı oyun alanlarında 14'ü yumuşak zemin, 6'sı sert zeminden, 16'sı oyun aracı açısından zengin, 2'si klasik oyun araçlarının olduğu, 2'si boş alandan oluşan, 15'i hem açık hem de kapalı oyun alanı, 3'ü kapalı oyun alanı, 2'si ise açık oyun alanı tasarlamak istediğini söylemiştir. Sonuç olarak araştırma birçok araştırma ile benzerlik göstermiş olup okul bahçelerinin oyun alanları açısından genel olarak yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: İlkokul, Çocuk, Oyun alanı, Oyun

ABSTRACT

EXAMINATION OF CLASS TEACHERS' OPINIONS ON PRIMARY SCHOOL CHILDREN'S PLAYGROUNDS

KURTBAĞ, Büşra
Master Thesis,
Inonu University, Institute of
Educational Sciences Department of Basic Education
Field of Classroom Education

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Sümeyra AKKAYA
July 2023, X + 67 Pages

This research aimed to examine the opinions of classroom teachers regarding primary school playgrounds. The participants of the research are classroom teachers working in Malatya. Qualitative research method was adopted in the research. In the research, a case study approach was adopted as the opinions of classroom teachers regarding children's playgrounds and the current situation were discussed in detail. It was planned and implemented by taking into account the steps found in the case study. While determining the classroom teachers in the study group, the criterion-based sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used and face-to-face interviews were held with 20 classroom teachers. Demographic information about the teachers participating in the research is as follows: The average age of the classroom teachers participating in the research is 42-43; Of the 20 classroom teachers who participated in the research, 19 were undergraduates and 1 classroom teacher was an education institute graduate; The classroom teachers who participated in the research stated during the interviews that they had been working for an average of 19-20 years and that almost all of them had changed schools more than 3 times. A semi-structured interview form was used as a data collection tool. The collected data were analyzed using the content analysis method. Findings of the research: 12 teachers played football, 10 teachers chased, 8 teachers jumped rope, 7 teachers played high ball and dodge ball, 6 teachers played hide-and-seek, 4 teachers played tissue snatch, 3 teachers played corner snatch, 2 teachers wolf daddy, basket throwing. and line games, and 1 teacher said throwing a ball. The school garden and the building are used as playgrounds in schools, and the width of the school garden according to the school population was

found sufficient by 14 teachers and insufficient by 6 teachers. 20 teachers said that the walls and floor of the existing school garden were made of keystone and parquet, and 2 teachers found these materials suitable, while 18 teachers found these materials unsuitable for children. 13 teachers said that the green areas in schools were insufficient, and 7 teachers said that they were sufficient. When they compared the schools they worked in before, 13 teachers said that there was no equality of opportunity, and 7 teachers said that there was equality of opportunity in a negative way. In terms of game tools, 8 teachers said that there was nothing, and 12 teachers said that the tools available were insufficient. It was observed that only 3 teachers participating in the research took a mind and intelligence course, but 20 teachers included it in their lessons. 18 teachers said that they played digital games and found them useful, while 2 teachers said that they did not play digital games. In the playgrounds that the teachers will design themselves, 14 will be soft ground, 6 will be hard ground, 16 will be rich in play equipment, 2 will have classic play tools, 2 will consist of empty space, and 15 will be both open and closed playgrounds. 3 of them said they wanted to design indoor playgrounds and 2 of them said they wanted to design open playgrounds. As a result, the research was similar to many other studies and it was determined that school gardens were generally inadequate in terms of playgrounds.

Keywords: Primary School, Child, Playground, Play

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç.....	2
1.3. Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sayıtları.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Oyun.....	6
2.1.1. Oyunun Özellikleri ve Önemi.....	7
2.1.2. Oyun Türleri.....	11
2.1.3. Oyun Kuramları.....	16
2.1.3.1. Klasik Kuramlar.....	16
2.1.3.1.1. Fazla Enerji Kuramı.....	16
2.1.3.1.2. Rahatlama veya Enerji Kuramı.....	16
2.1.3.1.3. Hazırlık veya Ön Egzersiz Kuramı.....	17
2.1.3.1.4. Rekapütilyasyon Kuramı.....	17
2.1.3.1.5. Huizinga Kuramı.....	17
2.1.3.2. Modern ve Dinamik Kuram.....	18
2.1.3.2.1. Psikoanalitik Kuram.....	18
2.1.3.2.2. Bilişsel Oyun Kuramı.....	18

2.1.3.2.3. Sosyo-Kültürel Oyun Kuramı	19
2.1.3.2.4. Sosyo-Bilişsel Oyun Kuramı.....	19
2.1.3.2.5. Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı	20
2.1.4. Ebeveynlere Göre Oyun	20
2.1.5. Oyun ve Eğitim.....	23
2.2. Çocuk Oyun Alanları	25
2.2.1. Çocuk Oyunlarının Sınıflandırılması	29
2.3. İlgili Araştırmalar.....	30

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Çalışma Grubu	38
3.3. Verileri Toplama Aracı	39
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	40

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Oynadıkları Oyunlara İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	42
4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarına İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	43
4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarının Okul Mevcuduna Göre Uygunluğuna İlişkin Bulgular	44
4.4. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Çocuk Oyun Alanlarının İlkokul Kademesine Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular	45
4.5. Sınıf öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarının Fırsat Eşitliği Sağlama Durumuna İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular	46
4.6. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Araçları İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	47
4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Akıl Ve Zeka Oyunlarına İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	48
4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Oyunlar İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular	49

4.9. Sınıf Öğretmenlerinin İdeal Bir Okul Oyun Alanına İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	50
--	----

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	52
5.2. Öneriler	57
KAYNAKÇA.....	58
EKLER	66
Ek-1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	66
Ek-2. Araştırma İzin Belgesi.....	67

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenler Hakkındaki Demografik Bilgiler.....	39
Tablo 2. Öğrencilerin Oynadıkları Oyunlara Tablosu.....	42
Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarına İlişkin Görüşleri Tablosu.....	43
Tablo 4. Oyun Alanlarının Okul Mevcuduna Göre Uygunluğu Tablosu	44
Tablo 5. Okul Bahçesinin Duvar ve Zemin Uygunluğu ve İlkokul Çocuğunun Seviyesine Uygunluğu Tablosu	45
Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarının Fırsat Eşitliği Sağlama Durumuna İle İlgili Görüşleri Tablosu	46
Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Araçları Tablosu	47
Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Akıl Ve Zeka Oyunlarına İle İlgili Görüşleri Tablosu...	48
Tablo 9. Sınıf öğretmenlerinin dijital oyunlar ile ilgili görüşleri tablosu	49
Tablo 10. Sınıf öğretmenlerinin ideal bir okul oyun alanına ilişkin görüşleri tablosu ...	50

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırma konusuna ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, çalışmanın sınırlılıkları ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Çocuklar doğdukları andan itibaren kendilerini ve çevresinde olup biten olayları anlamaya çalışırlar. Freud'a göre "Oral Dönem" olarak adlandırılan bebeklik döneminde çocuklar en fazla ağızlarını kullanırlar (İnanç Yazgan, 2020). Bu dönemde ağızları, çocukların en başta kendilerini daha sonra ise çevreyi anlamaları için bir araçtır. Çocuklar bazen ellerini bazen ise ayaklarını ağızlarına götürerek kendilerini tanımaya ve anlamaya çalışırlar. Yine çevrelerinde bulunan nesnelere tanımak ve anlamak için de aynı şekilde ağızlarına götürürler. Bebeklik döneminde başlayan kendini, çevreyi tanıma ve anlama süreci, çocukluk döneminde de devam eder (Yılmaz, 2021). Bebeklik döneminde ağızın gördüğü işlevi çocukluk döneminde oyun görmeye başlar. Çocuk, bebeklik dönemine ek olarak, çevreyi ve çevresinde bulunan nesnelere tanımaya, toplumsal kuralları öğrenmeye ve kişiler arası ilişkilerini geliştirmeye çalışır (Komisyon, 2014). Çocuğun gelişmesinde, kimlik kazanmasında ve çevrenin tanınmasında oyun ve masallar büyük bir rol oynamaktadır (Kaya, 2011) bu sebeple çocuk, kendisi için büyük bir öneme sahip olan oyundan farkında olmadan faydalanır. Yani oyun, çocuğun kendisini ve çevresini anlaması için önemli bir araçtır.

Çocuk, oyun aracılığıyla birey olma yolunda ilk adımını atar (Balkaya vd. 2019). Çocuklar birbirleriyle yetişkinler gibi iletişim kuramadıklarından iletişimlerini oyun ile gerçekleştirir. Bu nedenle oyun çocukların, akranları veya ebeveynleri ile iletişim kurabilmeleri için etkili bir araçtır. Bu araç sayesinde çocuklar kendilerini daha rahat ifade edebilirler (Aykara, 2018). İletişim becerisine de katkı sağlayan oyun, çocuğun paylaşmasını, kural koyup kurallara uymasını, bir oyuncak üzerinden bir şeyleri nasıl isteyeceğini öğrenmesine katkıda bulunabilir (Başal, 2017).

Çocuk oyun içerisinde ilk başta kendi kurallarını koyar. Daha sonra arkadaşları ile oynadığında bu kurallar herkesin fikri esas alınarak yeniden oluşturulabilir. Oynadığı oyunun içerisinde kural koymak ve kural çıkartmak çocuğun gelecek hayatı için büyük

bir önem taşımaktadır. Oyundaki kurallar sayesinde ileriki yaşlarında kanun olarak karşısına çıkacak kurallara uyması kolay olur. Yani oyun çocuğu hayata hazır hale getirmeye çalışmaktadır (Balkaya vd. 2019). Bu kadar önemli olan oyunun, oyun alanları da çocuklar için öneme sahiptir.

Oyun alanları ve kullanımına ilişkin yeterli sayıda araştırmanın bulunmaması ve oyunun çocuğun hayatındaki önemi nedeniyle bu araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Bu kapsamda araştırmanın problem cümlesi ve alt problem cümleleri aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

1. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul oyun alanlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - a. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin oynadıkları oyunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
 - b. Sınıf öğretmenlerinin okullarında bulunan oyun alanlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - c. Sınıf öğretmenlerinin okullarında bulunan oyun alanlarının okul mevcuduna göre uygunluğuna ilişkin görüşleri nelerdir?
 - d. Sınıf öğretmenlerinin okullarında bulunan çocuk oyun alanlarının ilkökul kademesine uygunluğuna ilişkin görüşleri nelerdir?
 - e. Sınıf öğretmenlerinin okullarında bulunan oyun alanlarının fırsat eşitliği sağlama durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?
 - f. Sınıf öğretmenlerinin okullarında bulunan oyun araçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - g. Sınıf öğretmenlerinin akıl ve zekâ oyunlarına, oyun alanlarına ve araçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - h. Sınıf öğretmenlerinin dijital oyunlara, oyun alanlarına ve araçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - i. Sınıf öğretmenlerinin ideal bir okul oyun alanına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Amaç

Çocuk oyun alanları ile ilgili yapılan bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin ilkökul oyun alanlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Önemi

Oyunlar çocuğun fiziksel, psiko-motor, dil, zihinsel, sosyal, duyuşsal, duygusal açıdan gelişimleri için büyük bir öneme sahiptir. Çocuk oyunları genellikle eğlence aracı olarak algılanmaktadır. Fakat eğlencenin yanı sıra çocukların dil gelişimine, meslek bilincinin gelişimine, kültürlerine ait öğelerini ve giyim gibi birçok durumu oyun yoluyla öğrenmektedir (Demir, 2019). Çocuk oyun ile çevresini ve çevresinde bulunan varlıkları, nesnelere yani hayatı öğrenmektedir (Uygun ve Hakkoymaz, 2019). Yine oyun sayesinde çocuk, iç dünyasının dış dünya ile bütünleşmesini sağlar. Bu da sosyalleşmeyi meydana getirmektedir (Başal, 2017). Çocuk oyun ile birlikte sosyalleşir.

Oyun, çocuklar için büyük bir öneme sahiptir. Çocuğun kendini rahat, güvenli, güçlü, hayalperest, kendilerine ait bir arkadaş çevresi oluşturabilecek bir alana ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacı ise kimi zaman okul bahçesi, kimi zaman apartmanın bahçesi veya evin önü, kimi zaman ise mahallede yer alan çocuk oyun alanı karşılamaktadır. İyi planlanmış bir çocuk oyun alanı ile çocuk, sebep sonuç ilişkisi kurmayı ve bu sayede dışarıyı tanımayı, yeni tecrübeler edinmesine olanak sağlamaktadır (Poyraz, 2012). Oyun alanlarının çocuk açısından önemlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Çocuğun rahat edebileceği bir ortam olduğu için ruhsal ve fiziksel olarak kendini geliştirmesine yardımcı olacak materyaller bulunduğu için fiziksel açıdan kendini geliştirmesini sağlar.
- Oyun alanının türüne göre çocuk birçok akranıyla veya kendinden yaşça büyük veya küçük insanları görebileceği yer olarak gelmektedir. Bu sayede çocuk çevresini tanımaya başlayacak, iyiyi kötüyü ayırt edecek ve dışarı hakkında bir korkusu varsa onu atmayı çalışacaktır.
- Çocuk, oyun alanında dikkatini toparlayarak bireysel veya grupta oynadığı oyuna odaklanmaya çalışacaktır. Bu da çocuğun konsantrasyon yeteneğini kazanması ve dikkat süresini artırması için yardımcı bir etken olacaktır.
- Özellikle grup ile oynayacakları oyunlar ile çocukta sorumluluk duygusu gelişecektir. Oyun alanındaki materyalleri de aynı sorumluluk duygusu ile kullanmaya özen gösterecektir. Yine aynı şekilde çocuktaki iş birliği ve dayanışma duygusu da artacaktır.

- Çocuk, çocuk oyun alanı sayesinde toplum içerisine girecek ve çekingenlik, utangaçlık gibi duyguları azalarak girişkenlik yönüne artacaktır (Chamberlin, 1998).

Çocukların hayal güçlerini kullanmaları için olanak sağlayan, bireysel veya grup olarak oyunlar oynayabileceği, yaş seviyelerine göre oyun araçlarının bulunduğu, gelişimlerine katkı sağlayacak ve doğayı tanımasına imkan sağlayan dış mekanlar çocuk oyun alanlarıdır. Kentleşmenin etkisi ile çocuklar daha fazla eve kapanmak zorunda kalmış ve çocuk oyun alanlarının önemi de bu sebeple gitgide artmaktadır. Çocuk oyun alanları, kazaların en aza indirildiği, materyal açısından zengin, akranlarıyla güzel iletişim kurabileceği kısaca ailelerinde güvenebileceği bir alan olmalıdır. Bu araştırmanın önemini şu şekildedir: Bu araştırma sonucu elde edilen verilere göre, araştırmacılara ve öğretmenlere yol gösterici olması ve öneriler sunması açısından, literatürde sınıf öğretmenlerinin çocuk oyun alanlarına ilişkin güncel bir araştırmanın bulunmaması açısından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sayıltıları

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kendilerine görüşme yoluyla uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına objektif ve samimi olarak cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- Araştırmada sorulan soruların araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmada elde edilen veriler, 2022-2023 eğitim- öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.
- Öğretmenler için hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formları ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Oyun: Oyun, çocukların ilk sosyalleşmesini ve iletişim kurmasını sağlayan; hayal gücünü ve yaratıcılığını yeri geldiğinde yansıtabilen; bedensel, zihinsel ve duyuşsal olarak gelişimine katkıda bulunan; yer yer de psikolojik rahatsızlıklarını

çözümlemede kullanılan; gerçek hayata hazırlanmasında en büyük yardımcı olan ve büyükler tarafından boş zamanlarını değerlendirme aracı olarak görülen etkinliklerdir (Aykara, 2018).

Çocuk Oyun Alanı: Çocuk oyun alanları, çocuklar için doğayı keşfedebilmesine imkan sağlayabilecek, hayal gücünü geliştirebileceği, materyal ve oyun araçları açısından oldukça zengin ve yaş gruplarına göre düzenlenmiş ve yine yaş seviyelerine göre çeşitli aşabileceği engellerin bulunduğu, ailelerin de çocuklar rahatlıkla gözlemleyebileceği güvenilir iç ve dış mekanlardır (Coşkun, 2015).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde oyun ve çocuk oyun alanları ile ilgili kuramsal bilgilere ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Oyun

Oyun, yetişkinler tarafından belli bir amacı olmayan çocukların eğlenceli vakit geçirebildiği etkinlikler olarak düşünülmektedir (Türkoğlu, 2016). Oysaki oyun, çocuğun hayal dünyasını doruklarına kadar yaşayabildiği gerçek yaşama hazırladığı, bilinçaltı ile dış dünya arasında bağ kurabildiği aynı zamanda duygu ve düşünceleri özgürce ifade edebildiği bir etkinliktir (Aykara, 2018).

Oyun çocuklar için “iş”tir. Yetişkinler fiziksel, duyuşsal, zihinsel vb. ihtiyaçlarını karşılamak için işe ihtiyaç duymaktadırlar. Çocuklar içinde oyun aynı şeyi ifade etmektedir. Yetişkinler işe gitmekle kendilerini geliştirirler, işte çalışan diğer insanlar ile sosyalleşirler, aynı işte çalıştıkları için ortak bir iletişimleri de olur. Çocuklar için oyun da tıpkı iş gibi onların sosyalleşmesini, kendilerini geliştirmesini ve iletişim kurmalarını sağlamaktadır (Türkoğlu, 2016).

Nasıl ki nefes almak, yemek yemek gibi doğal ihtiyaçlarımız varsa çocuklar için oyun oynamak da doğal bir ihtiyaçtır. Hangi kültüre, dine, ırka, dile sahip olursa olsun tüm dünya çocuklarının ortak noktası oyun oynamaktır. Oynanan oyunlarla yaşanan mutluluk, üzüntü ve hayaller bir şekilde dile getirilir. Yeri geldiğinde arkadaşları ile aynı ortak noktada buluşur üzüntülerini paylaşır, mutluluk ve hayallerini büyütür (Özer, 2021).

Oyun kavramıyla ilgili çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Bu kavramlardan bazılarını inceleyecek olursak şu şekildedir:

TDK’ye göre, “Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence.” şeklinde tanımlanmıştır.

Aksoy (2020)’ye göre, çocuğun vazgeçilmezleri arasında yer alan, bulunduğu zamandaki koşullar ve gelecek zamanda karşılaşılabileceği koşulları ön deneyimleme becerisi olarak tanımlamıştır.

Aydın (2017)'a göre, eğlenip öğrenirken gerçek dünyayı tanıma, kendi özelliklerini fark etme, yeni deneyimle elde etmeye yarayan çocukluğun doğal bir parçasıdır.

Turak (2019)'a göre, belli zaman dilimlerinde meydana gelen, kendi içerisinde belli kuralları olan ve belli bir düzene sahip, herhangi bir karşılık beklenilmeden gerçek yaşamdan farklı, özgür olma durumudur.

Çalışkandemir (2016)'e göre, çocuğun kendi isteği ile başlatıp son verdiği, gelişimini destekleyen ve zevk alarak sürdürdüğü hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır.

Yukarıdaki tanımlardan da yola çıkarak oyunu şu şekilde tanımlamak mümkündür: Geçmişten günümüze her zaman çocuğun doğal bir dürtüsü olan oyun, kendi kendine oluşan, öğrenmeyi ve yaratıcılığı geliştiren, çocuğun fazla enerjisini boşaltabilmesini sağlayan eğlenceli etkinliklerdir.

2.1.1. Oyunun Özellikleri ve Önemi

Oyun, çocuğun duyuşsal, bilişsel, fiziksel, dil ve sosyal açıdan gelişimi için büyük bir önem arz etmektedir (Kaya, 2011). Oyun çağında yeteri kadar oyun oynamamış ve oyundan geri kalmış bireylerde bedensel ve ruhsal açıdan birtakım eksikliklerinin olduğu görülmüştür (Karayol, 2020).

Oyunlar sayesinde çocuklarla daha rahat iletişim kurabilmekte ve onları daha kolay anlayabilmekteyiz. Oyunlar çocukların kendilerini ifade edebilmeleri için en güzel, kullanışlı ve kolay yoldur. Çocuklar oyun yolu ile düşünmekte ve deneyim kazanmaktadırlar. Yeteneklerinin, yapabileceklerinin sınırlarını ve çevrelerindeki objelerin özelliklerini deneme-yanılma yoluyla kavramaktadırlar. Yani çocuk deney yoluyla düşünür, oyun yoluyla deneyimler kazanır. Başarabileceği ve başaramayacağı hareketleri, emniyetli bir ortamda öğrenerek gereksiz tehlikelerden uzak duracak deneyimler edinir. Kendi yaşında ya da farklı yaşlardaki çocuklarla bir arada, paylaşma ve yardımlaşmayı öğrenir. Sorumluluk alma ve düzenli çalışma alışkanlığı edinir (Turak, 2019).

Oyun çocukların yaşları değiştikçe farklılaşır ve zenginleşir. Oynadıkları oyunların sosyo-dramatik olması çocukların oyun içerisinde gruplaşmaya, organize olmasına ve oyun malzemelerini uygun bir şekilde paylaşmalarını, kullanmalarını öğretmektedir. Bu sayede empati ve paylaşma duyguları gelişen çocuk arkadaşlarına

kendisini daha rahat ifade eder ve anlaşma becerisi de güçlenir. Oyunlar çocukların fiziksel gelişimlerine, sosyalleşmelerine, hareket yoluyla yaşantılar edinmesine ve hareket ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmaktadır (Turak, 2019).

Çocuk, ilk başta kelimelerin anlamlarını ve daha sonra mecazlı söyleyişleri öğrenmektedir. Bunu da oyun sayesinde gerçekleştirmektedir. Çocuk oyun içerisinde kullandığı sayışmalar ve tekerlemeler dilinin gelişmesine örnek gösterici etkinlikler olarak gösterilebilir (Ateş, 2019).

Oyunlar birer örnek olayları oluştururlar. Özellikle çocukları oyun oynarken gözlemlersek onların çevresinde gördüklerini taklit ettiklerini bazen olaylar karşısında kendi istediklerinin olmasını yansıttıklarını gözlemleriz. Aslında oyunlar gerçek yaşamın birer aynası gibidir. Çocuklar; paylaşmayı, insanlar arasındaki ilişkileri, kuralları, saygıyı, sevgiyi, yardımlaşmayı, çatışmaları, anlaşmazlıkların nedenlerini ve sonuçlarını, karar vermeyi, sorun çözmeyi, çevresini anlamayı oyun içinde öğrenmektedir. Bu da çocuklarda yaşam tecrübelerinin artmasını sağlamaktadır (Turak, 2019).

Oyun çocuğun bilinçaltında belirli duygularla resmettiği rolleri oynamasına imkân vermekte yani yaşadığı olaylar içerisindeki kişileri tasnif etme biçimidir. Bu rol, mutlu bir anındaki kişi olabileceği gibi en çok korktuğu zamanda o olayın başkahramanı da olabilir (Balkaya vd. 2019). Oyun ile çocuk, korkularının, onu rahatsız eden duygu ve durumların üstesinden gelmeye çalışır. Yetişkinlerin bir durumu kafaya takmaları ve hatta rüyalarına girebildiği gibi çocukta bunu oyun ile atlatmaya çalışır. Mesela çevresindeki birinden şiddet gören çocuk, oynadığı evcilik oyununda kendisini şiddet uygulayan kişi olarak görür, oyuncaklarını ise kendisi yerine koyar. Kendisine uygulanan davranışları, çocukta oyuncaklarına uygular (Başal, 2017).

Teknolojinin gelişimi ile çocuklar oyun oynamak yerine tablet, telefon, bilgisayar benzeri birçok teknolojik alet ile vakit geçirmeye başlamıştır. Aileler bunu çok önemli bir durum olarak görmeseler de sanılanın aksine çocuklarda ileriki yaşları için çok büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü çocuğun birey olması oyun ile olan etkileşimiyle başlamaktadır. Yani bireyin, çocukluk zamanında oynadığı oyun gelecek hayatını şekillendirmektedir (Balkaya vd. 2019). Çocuklar teknolojiyi eğitimin yanı sıra en fazla oyun için kullanmaktadır. Teknolojik aletler ile oynanan oyun çocuğun

hareketsiz kalmasına sebep olmakta ve bu da bedensel acısan olumsuz bir durumdur (Karayol, 2020).

Oyun, çocuğun bedensel gelişimine de katkı sağlamaktadır. Çocukluk döneminde yeteri kadar oyun oynamayan bireylerin bedensel gelişimlerinde bazı olumsuzluklar görülmüştür. Oyunun, oyun oynayan çocuğa terleme yoluyla zehirli atıkları dışarı atma, fazla enerjisini harcama, uyku düzenini sağlama, iştah açma vs. gibi birçok olumlu etkisi vardır (Karayol, 2020). Çocuklar birikmiş enerjilerini belli bir şekilde boşaltmak zorundadırlar. Bunu da oyun sayesinde gerçekleştirebilmektedirler. Çeşitli oyun türleriyle enerjilerini harcayabilirler. Enerjisini harcayamayan çocuk, saldırganlık özellikleri gösteren bir kişiliğe sahip olabilir (Pehlivan, 2014).

Oyun, çocuğa birçok alanda fayda sağladığı gibi derslerinde de katkıda bulunmaktadır. Çocuğun, oyun sayesinde zihni yeni bilgiler almaya kendini hazırlar ve açık hale gelir (Çalışandemir, 2016). Oyun ile yeni bilgiler öğrenen çocuğun, bilgilerinin daha kalıcı olduğu bilinmektedir. Çünkü ne kadar duyu organı kullanılırsa öğrenme o derece aktif olur. İnsanın okuduğunu hatırlama oranı %20, duyduğunu hatırlama oranı %30, gördüğünü hatırlama oranı %40, okuyarak anlattığının hatırlama oranı %50 ve uygulama sonunda hatırlama oranı %60'tır. Beş duyu organına hitap eden uygulamalarda ise hatırlanma oranı %90'a kadar çıkmaktadır (Kileci, 2018).

Oyunun çocuklar açısından önemini kısaca şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Düşünmeyi, kendi başına karar vermeyi, sorumluluk almayı, işbirliği içinde paylaşmayı öğrenir.
- Hayal gücünü, becerilerini ve yaratıcılığını geliştirir.
- Dikkatini bir noktaya toplamayı ve becerilerini koordine etmeyi öğrenir.
- Farklı sosyal rolleri denemeyi, duygularını dışa vurmayı ve başka nesnelere ya da insanlarla ilişkilerini inceler.
- Kas gelişimini hızlandırır ve güçlendirir.
- Çevresini araştırma, objeleri tanıma ve problem çözme imkânı sağlar.
- Kendisini ifade etmeyi, sözlü olarak ifade edilenleri anlamayı, yeni sözcükleri öğrenir.
- Toplu yaşam kurallarını öğrenir.

Oyunlar çocukların el becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu katkı oyuncaklar yardımı ile olmaktadır (Demir, 2019). Oyun, çocuğun fiziksel ve zihinsel açıdan gelişimini sağladığı gibi oyun içerisinde kullanılan araçlar yani oyuncaklarda aynı işlevi görmektedir (Başal, 2017). Bir yetişkin için günlük hayatında kullandığı eşyalar kalem, telefon, bardak vb. gibi nesnelere çocuk oyun içerisinde kullandığında oyuncak işlevi görmektedir (İşler, 2019). Çocuklar oyunlarında çoğunlukla bir nesne veya oyuncak kullandığında el ve göz koordinasyonu gelişecektir. Bununla birlikte oyuncaklarını arkadaşları ile paylaşmayı, onları korumayı ve doğru kullanmayı öğrenmektedir (Erkal, 2008).

Ailenin gelir düzeyi, yaşanan çevrenin büyüklüğü oyuncaklar açısından farklılaşmaktadır (İşler, 2019). Kırsal alanlarda kentlere göre daha farklı oyun araçları kullanılmaktadır. Kullanılan araçlar günlük hayatta kolaylıkla bulunabilecek çubuk, taş, ip, top vb. gibi eşyalardır. Daha birçok nesne ile ev içi veya ev dışı birçok oyun oynanabilir ve bu nesnelere oyun içerisinde aktif biçimde kullanılır (Balkaya vd. 2019).

Oyuncaklar çocukların yaş grubuna, zevklerine göre değişiklik göstermektedir. Çocuklar oyuncakları parçalarına ayırarak tekrar takıp birleştirerek oyuncakları ile yeni oyuncaklar meydana getirir ve böylece yaratıcılıklarını geliştirdiği gibi meraklarını da gidermiş olurlar (Çakmak, 2016). Yaratıcılıklarını geliştirebilecek oyun araçlarına kağıt parçaları, mutfak eşyaları, oyuncak bebekler, boya çeşitleri, legolar, leğen, oyun hamuru, gibi mekanik oyuncaklar dışında daha birçok şey örnek olarak verilebilir (Özdoğan, 2020).

Kentlerde kırsal kesimlere göre çocuklar ebeveyn kontrolünde daha fazla teknolojik aletler yardımıyla oyunlarını oynamaktadır. Zararları olmasının yanı sıra bu tür oyunlar belirli bir süre kısıtlaması verilerek oynanmasıyla birlikte çocuğun dikkat ve algısını geliştirmede, el-göz koordinasyonu sağlamanın ve birçok şekilde zihinsel işlevlerinin gelişmesinde katkı sağlamaktadır (Çakmak, 2016).

Oyunların öneminden de yararlanarak faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Çocuğun sosyalleşmesini, arkadaş edinmesini sağlar.
- Çocuğun dil gelişimine katkıda bulunur ve söylemekte zorluk çektiği kelimelerin telaffuzlarını öğrenir.
- Çocuğun arkadaşları ile iletişimlerinin kuvvetlenmesini sağlar.

- Oyunun çocuk için bedensel faydaları bulunmaktadır. Oyun içerisinde yaratıcı düşünmeyi sağladığı için zekâ gelişimine, sürekli hareket halinde olduğu için güç, denge gibi konularda fiziksel olarak daha sağlıklı görünmesine, yine oyun içerisinde yaptığı etkinlikler ile kendi yetenek ve becerilerini keşfetmesine vs. fayda sağlamaktadır (Kaya, 2011).
- Çocuk oyun içerisinde sürekli aktif olduğundan dolayı obezite gibi hastalıkların önüne geçmektedir (Ayan, 2020).
- Çocuğun hayal günü ve yaratıcılığının gelişmesine katkı sağlar.
- Oyun çocuğa kolay öğrenmeyi sunarken aynı zamanda çevresinde bulunan kişiler içinde onu tanıma ve anlama fırsatı sunar (Ayan, 2020).
- Çocuğun oynadığı oyunlar bilinçaltının yansıması olduğu için çevresini bir nebze de olsa tanıma fırsatı sunar.
- Oyunlarının içerisinde çocuklar çoğunluklar materyal yani oyuncak kullanır. Kullandıkları bu oyuncak veya oyuncaklar çocuğun el göz koordinasyonunun gelişmesini sağlar (Erkal, 2008).

2.1.2. Oyun Türleri

Doğanay (1998) oyun türlerini, taklit oyunu, yaratıcı oyunlar, macera oyunları, açık hava oyunları, yıkıcı-yapıcı oyunlar, düş gücü oyunları şeklinde 6'ya ayırmıştır:

1. Taklit Oyunları: 3-7 yaşlarındaki çocuklar, çevrelerindeki gördükleri kişilerin dikkatlerini çeken bazı hareketlerini oyunlarına yansıtma hoşlarına gitmektedir. Bir satıcının seslenişi, bastonlu birinin yürüyüşü dikkatlerini çeker ve oyunlarında kullanırlar. Bu sayede çocuklar çevredeki gördükleri meslekleri ve bu mesleklerin görevlerini tanımaya başlar (Doğanay, 1998).
2. Yaratıcı Oyunlar: Çocuk kum, çamur, hamur gibi maddelerle oynayarak ve onlara çeşitli şekiller vererek, farklı nesnelere oluşturarak yaratıcılığının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Yaratıcı oyunlar çocuk açısından deney ve oyun yolu ile yeni bilgiler elde ettiği için bilişsel ve bir arkadaş grubu ile bu etkinlikleri gerçekleştirdiği içinde sosyal gelişimini sağlar. Bunların yanı

sıra çocukta el-göz koordinasyonunu kuvvetlendirmekte ve özellikle fen ve matematik derslerine hazırlık aşamasıdır (Doğanay, 1998).

3. Macera Oyunları: Çocuk atlama, zıplama, koşma, tırmanma, saklanma gibi etkinlikler ile kendisinin fiziksel açıdan gelişmesini ve kuvvetlenmesini sağlamaktadır. Fiziki gücü sayesinde engelleri aşmayı öğrenmektedir (Doğanay, 1998).
4. Açık Hava Oyunları: Kapalı alanlar dışındaki bahçe, orman, park, sokak gibi açık yerlerde oynanan oyunlardır. Macera oyunları gibi açık hava oyunları da çocuğun bedensel olarak gelişimine katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra doğayı tanımasında büyük bir rol oynamaktadır (Doğanay, 1998).
5. Yıkıcı-Yapıcı Oyunlar: Yaratıcı oyunlara benzemektedir fakat merak açısından farklılık göstermektedirler. Yıkıcı-yapıcı oyunlarda çocuk merak duygusu ile bütün bir nesneyi parçalarına ayırmak ister. Bu sayede çocuk bütün-parça ilişkisini öğrenirken analiz-sentez becerilerini de kazanmaya başlar (Doğanay, 1998).
6. Düş gücü Oyunları: Okulöncesi dönemde çocuklar tarafından en fazla sevilerek oynanan oyun türüdür. Düş gücü oyunları, çocuğun bir nesneyi başka bir nesne olarak kullanması ya da oyun içerisinde kendi dışında birinin rolünü yapmasıdır. Örneğin, çocuk oyun içerisinde kendisini bir taksi şoförü yapabilir ve bir tencere kapağını ise araba direksiyonu olarak kullanabilir. Yine örnekteki gibi birçok nesneyi başka amaçla kullanabilir. Sopyayı at, terliği telefon, ayıyı bebek olarak kullanması gibi. Düş gücü oyunları bireysel oynanabileceği gibi grup halinde de oynanabilir. Bu tür oyunlarda çocuk/çocuklar gerçek hayatta dışı vuramadığı korku, üzüntü, kırgınlık gibi duygu ve düşüncelerini oyun yardımıyla dışı vurabilir ve böylece olumsuz duygulardan kurtulmaya başlar (Doğanay, 1998).

Halmatov (2021)'a göre oyun hareketli oyunlar, masa başı oyunlar ve sözel oyunlar olarak 3 gruba ayrılır:

1. Hareketli Oyunlar: Hareketli oyunlar bireysel değil bir grup oyunudur. Bu oyunların belli bir kuralı ve sıralaması vardır. Yakar top, kurt baba, yerden yüksek gibi oyunlar hareketli oyunlara örnek olarak verilebilir. Bu oyunları oynamak için geniş alanlara ihtiyaç vardır (Halmatov, 2021).

2. Masa Başı Oyunlar: Geniş bir alana ihtiyacı olmayan kendine ait malzemelerle oynanan ve belli kurallara sahip olan oyunlardır. Satranç, dama, tavla, domino masa başı oyunlara örnek olarak gösterilebilir (Halmatov, 2021).
3. Sözel Oyunlar: Sözel içerik ağırlıklı, fazla hareket etmeyi gerektirmeyen oyun türüdür. Yorulmuş veya fazla hareket etmemesi gereken çocuklar tarafından tercih edilebilir. Oynandığı oyuna göre geniş bir alana gerek duyulmayabilir. Kulaktan kulağa, bilmeceler, şarkılı oyunlar sözel oyunlara örnek verilebilir (Halmatov, 2021).

Halmatov oyunları yapılarına göre iki gruba ayırmış: Kurallı ve Hayali oyunlar.

Aksoy, Dere Çiftçi (2020) ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir (2021), oyun türlerini 5 gruba ayırmışlardır:

1. Fiziksel/Hareket Oyunu: Çocuklar günlük hayatlarında oyuncaklı veya oyuncaksız oynadığı oyunların çoğu fiziksel hareket içerir. Fiziksel oyun ile çocuk, el-göz koordinasyonuna, büyük ve küçük kaslarının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çocukların bireysel farklılıklarından dolayı fiziksel hareketleri de değişiklik gösterebilir. Bu sebeple ebeveynler oyun ortamlarını çocuklarının gelişim özelliklerini göz önüne alarak düzenlemeleri gerekmektedir. Fiziksel oyunlar ritmik hareketler, egzersiz (alıştırma) oyun, boğuşma (sert ve kaba) oyun olarak 3'e ayrılır (Aksoy, Dere Çiftçi, 2020 ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir, 2021).
2. Nesne Oyunu: Çocuklar nesnelere sayesinde dünyayı keşfetmeye başlarlar ve çevresiyle nesnelere aracılığıyla etkileşimde bulunurlar. Çocuklar nesnelere ilk karşılaştıkları zaman, nesnelere eline alıp ağzına götürür, ısırır, vurur, başka nesnelere karşılaştırır ve ne olduğunu anlamaya çalışır. İlerleyen dönemlerde nesnelere işlevlerini öğrenir ve ona göre kullanmaya başlar. Belli bir olgunluğa eriştikten sonra çocuk yaratıcılığını kullanarak nesnelere temel işlevinde kullanmak yerine yeni anlamlar yükleyip hayal ettiği işlevde kullanmaya başlar. Buna çocuğun ilk zamanlar eline alıp keşfettiği kumandayı sonradan mikrofon olarak kullanmaya başlaması örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca çocuklar nesnelere keşfederek onların uzunluk-kısalık,

büyük- küçük, yuvarlak- dörtgen gibi biçim özelliklerini öğrenir (Aksoy, Dere Çiftçi, 2020 ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir, 2021).

3. Hayali/ -Mış Gibi Yapma Oyunu: Bu oyun türünde çocuklar daha önceden keşfettikleri oyuncakları sembolleştiremeye başlarlar. Yani çocuk çevresinde gördüklerini taklit eder, oyuncaklarına rol verir, onları konuşturur ve kendisi de oyun içerisinde bir role girer. Hayal ettiği bir olayı yaşar ve bunu yaparken her şey “-mış” gibidir. Mesela boş bir oyuncak bardaktan su içiyor-muş gibi, sanki oyuncak bebeği gerçek-miş gibi davranışlarda bulunur. Böylelikle gerçek hayat deneyimlerini kazanmaya başlar. Genellikle 3-6 yaş grubu çocuklarda sıkça karşılaşılan bu sembolik oyun türü, orta çocukluk yıllarına kadar devam etmektedir. Bu oyun türü ile çocuklar deneyimledikleri örnek olaylar sayesinde korkularını ve endişelerini de yenebilmektedir. Örneğin polisten ya da sağlık çalışanlarından korkan bir çocuk oyun içerisinde o rollere bürünerek empati yapmayı öğrenir ve aslında korkmaması gerektiğini kavrar (Aksoy, Dere Çiftçi, 2020 ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir, 2021).
4. Dil Oyunu: İletişimin başı dildir ve çocuklar doğdukları andan itibaren seslerle iletişim kurmaya başlar. İlerleyen süreçte bu sesler hecelere, ardından kelimelere ve daha sonra cümlelere dönüşür. Dil sayesinde çocuk hayal gücünü karşı tarafa aktarır. Kendi kurduğu oyunu hem kendine hem karşısındakine yine dil sayesinde aktarmaktadır (Aksoy, Dere Çiftçi, 2020 ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir, 2021).

Çocuklar önce gelişigüzel sesler çıkartırlar ve bu davranışlarına karşı almış oldukları tepkiler doğrultusunda ilk oyunlarına başlamış olurlar. İlerleyen zamanlarda hecelerle anlaşmaya başlar, hecelerin anlamlarını öğrenir, daha sonraki zamanlarda vurgu ve tonlamalarla farklı duygu ve düşüncelerini yansıtır. İlerleyen dönemler yerini monologlara bırakır. Gramerler oturur ve daha kurallı oyunlar ortaya çıkmaya başlar. Karşılıklı diyalogların bulunduğu oyunlarda, çocuklar hayatın kurallarını öğrenmeye başlarlar. Örneğin:” Her zaman doğruyu söylemelisin, bana cevap ver.” gibi bir cümleyle karşılaşan çocuk, doğruluğun önemini kavramış olur (Aksoy, Dere Çiftçi, 2020 ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir, 2021).

Bir oyunun dil oyunu olabilmesi için konuşmanın ve dil kurallarının ön planda olması gerekmektedir. Bazı dil oyunları şu şekildedir: tekerlemeler, maniler, seslerle kelime türetme oyunu, kulaktan kulağa oyunu, hafıza oyunu ve serbest çağrışım oyunlarını örnek verebiliriz (Aksoy, Dere Çiftçi, 2020 ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir, 2021).

5. Kurallı Oyun: Bu oyun türünde adı üstünde artık oyunlar daha sistematik bir hale bürünmüş, oyun içinde uyulması gereken ve yapılmaması gereken davranışlar, oyundaki sınırlılıklar ve oyun içi yaptırımlar belirginleşmiştir. En az iki ve daha fazla kişiyle oynanması gereken bir oyunda çocuklar kendi kurallarını kendileri belirler, uygular ve sonuçlarını izlerler. Kurallara uyulmaması halinde oluşan olumsuz durumlara karşı yine kendi belirledikleri yaptırımları uygularlar. Çocuğun doğumdan başlayarak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri tamamlandıkça kurallı oyunlar oynama düzeyleri artmaktadır (Aksoy, Dere Çiftçi, 2020 ve Yalman Polatlar, Orhan, İnan Demir, 2021).

Erkal (2008)'e göre oyun, açık hava ve kapalı salon oyunları olmak üzere 2'ye ayrılır:

1. Açık Hava Oyunları: Araçlı, araçsız veya araçta fark edilmeksizin açık havada oynanan oyunlardır. Araçta oynanan oyunlar için genellikle parklar örnek gösterilebilir. Salıncak, tahterevallı, kaykay araçta oynanan oyunlara örnektir. Araçlı oyunlar, oynanacak oyunun türüne göre ip, pet şişe, top, mandal, bilye vb. kullanılmalıdır. Araçsız oyunlar ise hiçbir araç kullanılmasına gerek duyulmadan oynanan oyunlardır. Kurt baba ve ebelemece örnek olarak verilebilir (Erkal, 2008).
2. Kapalı Salon Oyunları: Hava durumunun ve dış mekânın oyun için çok elverişli olmadığı durumlarda, araçlı veya araçsız fark etmeksizin kapalı alanlarda oynanan oyunlardır. Kapalı salon oyunları, açık hava oyunlarına göre daha az hareket gerektirir. Bu sebeple zihinsel gelişime katkı sağlayacak oyunlar daha çok tercih edilir. Ayna, ses tanıma oyunları örnek olarak verilebilir. Kapalı salon oyunları dramatize oyunları, masa oyunları ve taş oyunları olarak 3'e ayrılır. Dramatize oyunlarına sessiz anlatıyorum;

düşün bil, trafik oyunu; taş oyunlarına üç taş ve beş taş oyunları; masa oyunlarına ise kart oyunları örnek olarak verilebilir (Erkal, 2008).

2.1.3. Oyun Kuramları

Oyun kuramları klasik kuramlar ve dinamik/modern kuramlar olmak üzere ikiye ayrılır:

2.1.3.1. Klasik Kuramlar

Bu kuramlar çocukların neden oyun oynadıkları ile ilgilenmişlerdir ve deneysel çalışmalara dayanmamaktadır. Klasik kuramcılar genellikle oyunun fiziksel, içgüdüsel ve psikolojik açıları ile ilgilenmişlerdir (Kaya, 2021).

2.1.3.1.1. Fazla Enerji Kuramı

Fazla enerji kuramı, 18. yüzyıl Alman şair Friedreich Schiller ve 19. yüzyıl İngiliz filozofu Herbert Spencer'in görüşlerine dayanır ve onlar tarafından geliştirilmiştir. Schiller oyunu, canlıların ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra kalan fazla enerjinin belli bir amacı olmadan tüketimi şeklinde tanımlarken Spencer ise gereksiz bir etkinlik şeklinde tanımlamaktadır. Schiller ve Spencer'a göre gelişim için oyun büyük bir öneme sahip değildir (Uluğ, 2016).

Kuram, insanların doğuştan beri fazla bir enerjiye sahip olduğunu kabul eder. Bu fazla enerjinin atılması gerekmektedir. Enerjiyi atamayanlar için bu enerji zamanlar bir baskıya dönüştür ve baskıdan kurtulmak için oyun tercih edilir. Yani oyun sahip olunan fazla enerjinin harcanması için bir araçtır. Baskıdan kurtulan kişi sağlıklı bireydir ve bir çocuk ne kadar fazla oyun oynuyorsa o çocuk o kadar sağlıklıdır. Bu görüş esas alınarak okullardaki belirli zaman dilimleri içerisinde verilen tenefüste anlam kazanmaktadır (Güven, 2017).

2.1.3.1.2. Rahatlama veya Enerji Kuramı

Alman şair Moritz Lazarus tarafından geliştirilmiştir. Fazla enerji kuramının tam tersidir. Harcanan enerjiyi eski haline getirmek mümkündür. Birey günlük hayatında harcadığı enerjiyi türü veya içeriği fark etmeksizin az bir enerji ile oyun oynamayla tekrar kazanabileceğini savunur (Aksoy & Çiftçi Dere, 2020). Çocuk kaybettiği enerjisini dinlenerek ve uyumakla zihinsel olarak yorulduğu için toplayamaz. Oyun ile

kaybolan enerji tekrar kazanılabilir. Günlük hayatımızda işin ardından telefon oyunları, futbol veya çocukların teneffüste arkadaşları ile oynadıkları oyunlar bu kuram için örnek verilebilir (Uluğ, 2016).

2.1.3.1.3. Hazırlık veya Ön Egzersiz Kuramı

Filozof Karl Groos tarafından geliştirilen bu kuram, oyunu ileriki yaşlarındaki hayat için bir hazırlık olarak görmektedir. Çocuk oyun içerisinde bazı bilgi ve beceriler kazanır. Oyunda içgüdüsel olarak geleceğini etkileyecek hareketler sergiler (Kaya, 2021). Çocuk oyun içerisinde çevresinde gördüğü bazı karakterleri (anne, baba, doktor vb.) taklit ederek ileriki yaşlarında sahip olacağı karakterlere bir ön hazırlık yapmış olmaktadır. Groos'a göre çocuklar oyunun geleceğe hazırlık amacıyla oynarlar. Bir çocuğun oyun içerisinde annesini veya babasını taklit etmesi bu kuram için bir örnektir. Groos'a göre oyunun fonksiyon ve sosyometrik olmak üzere iki türü vardır (Güven, 2017).

2.1.3.1.4. Rekapütilyasyon Kuramı

Kuzey Amerikalı Stanley Hall tarafından geliştirilmiştir. Bu kuram doğuştan gelen içgüdüler ile ilgilendirir. Çocuk oyunlarında insanların varoluşundan beri evriminin gelişimsel dönemlerindeki yaptıkları fırlatma, sıçrama gibi eylemleri canlandırır. Bu sebeple çocuk savaş oyunlarını oynamadan önce ağaçlara tırmanmaya çalışır. Oyunun amacı ilkel içgüdülerden kurtulmaktır ve oyun var olan ilkel içgüdüğü zayıflatır (Aksoy & Çiftçi Dere, 2020).

2.1.3.1.5. Huizinga Kuramı

Hollandalı bir tarihçi olan Johan Huizinga savunmuştur. Huizinga oyunun kültürlerin oluşumu için önemli bir faktör olarak değerlendirmiştir (Pehlivan, 2014). Huizinga'ya göre oyunlu yarışmaların ruhu hayatın tamamında bir yer edinmiş ve kültürden daha eski bir yapıya sahiptir. Törenler, edebiyat, sanat ve hatta savaşlar bile oyun ile doğmuş ve oyundan etkilenmiştir. Kısacası uygarlığın ilk zamanlarının oyun ile meydana geldiği söylenebilir (Doğanay, 1998). Oyun tepki veya içgüdü ile ortaya çıkmamıştır. Kişinin zorlama olmadan istekli ve gönüllü bir şekilde gerçekleştirdiği eylemleridir. Oyun özgürlük gerektirir ve süreklidir (Güven, 2017).

2.1.3.2. Modern ve Dinamik Kuram

Bu kuramlar daha çok çocukların oyunlarını nasıl oynadıkları ve ne oynadıkları ile ilgilenmişlerdir. Daha çok bilimsel çalışmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Bu kuramlar farklı gelişim alanlarına yöneliktir ve kendi ilkeleri doğrultusunda oyunu açıklar (Kaya, 2021).

2.1.3.2.1. Psikoanalitik Kuram

Bu kuramın öncülü Sigmund Freud'tur. Freud kişilik gelişimine önem vermiştir. Freud bilinçaltına önem vermiş ve oyunu da çocuğun bilinçaltındaki kendisini rahatsız eden düşüncelerden kurtulma, bu düşünceleri oyun yoluyla dışarıya atma yani rahatlama olarak nitelendirmiştir (Uluğ, 2016). Freud çocuklar tarafından tercih edilen oyunların rastgele olmadığını, bilinçaltının etkisi ile seçildiğini söyler ve bu şekilde çocuklar hayallerini, isteklerini, arzularını, meraklarını oyun ile atmaya çalışırlar. Freud'a göre mantıksal düşünmenin başlaması ile oyun da son bulur (Kaya, 2021).

2.1.3.2.2. Bilişsel Oyun Kuramı

Bu kuramın temsilcisi Jean Piaget'tir. Piaget oyunu bilişsel gelişim ile ilişkilendirmiştir. Piaget'e göre uyumsama ve özümleme olmak üzere iki kavram karşımıza çıkar. Kişi yaşadığı çevreden çeşitli bilgiler toplar. Bu topladığı bilgiler önceki bilgileri ile karşılaştırır ve önceki bilgilerle aynı yere yerleştirir. Bu durum özümlemedir. Eğer yeni bilgiler eski bilgilere göre farklılık gösteriyorsa yani farklı yere yerleştiriliyorsa bu durum da uyumsama olarak adlandırılır. Özümleme ve uyumsamanın etkileşimi ile zekâ gelişir. (Doğanay, 1998). Piaget'e göre oyun doğru davranışların özümlemesi ile başlamaktadır ve gerçekçi düşünmenin başlaması ile son bulur. Yani oyun gelişimi ve zihinsel gelişim arasında bir düzen vardır. Piaget çocuklar tarafından oynanan oyunları bilişsel gelişim evrelerine göre "Alıştırma Oyun, Sembolik Oyun ve Kurallı Oyun" olmak üzere üç evreye ayırmıştır (Güven, 2017):

- Alıştırma Oyunları: 0-2 yaş aralığındaki çocukların yakalama, itme, zıplama, nesnelere hareket ettirme gibi basit davranışları yapabildiği dönemi kapsamaktadır. Çocuklar bu davranışları yapabildikleri için mutlu olurlar ve davranışları sürekli tekrarlamak isterler. Bu durum onların çok hoşuna gider. Döngüsel davranışların tekrarlanması çocuğa büyük bir haz verir (Kaya, 2021).

- Sembolik Oyun: 2-7 yaş arasındaki çocukları kapsamaktadır. Çocukların oyunlarında dil ve taklit esastır. Çocuk zihnindeki olayı hatırlayarak oyununda taklit eder. Taklit esnasında değişikliklere başvurabilir. Çünkü bu dönemde gerçeklik unsuru yoktur. Yaşı ilerledikçe gerçeğe daha yakın oyunlar oynarlar. Dil ve taklit esas olduğu için çocuklar için gerçek yaşama hazırlık dönemidir. Çocuk nesnelere asli görevleri dışında farklı görevlerde kullanabilir (Güven, 2017).
- Kurallı Oyun: “Kurallı oyunlar hem alıştırmaya oyunlarının hem de sembolik oyunlarının toplumsallaşmasının sonucu oluşur” (Uluğ, 2016). Bu dönemde daha çok zihinsel işlev gerektiren satranç, sudoku, tangram gibi oyunlar tercih edilir. Bu oynanan oyunlar da kurallarda oyun kadar önemli bir yere sahiptir (Akçınar, 2018).

2.1.3.2.3. Sosyo-Kültürel Oyun Kuramı

Bu kuramın temsilcisi Lev Semenovich Vygotsky'dir. Vygotsky'e göre oyun toplumsal bir etkinliktir. Çocuk bireysel veya grupla oynadığı oyun içerisinde yaşadığı çevrenin sosyo kültürel özelliklerini de göstermektedir. Oyun kişinin çevreyle etkileşimi ile başlar ve çevreyi kontrol altına alması ile devam eder. Çocuk oyuna bilişsel gelişim özelliklerini yansıtmaz ama oyun ile bilişsel gelişimine katkı sağlar (Celep Uygur, 2020). Oyun, çocuğun karşılaştığı problemlere karşı hayal gücü ile çözüm arar ve bu şekilde bilişsel gelişim sağlanır. Çocuk oyun sayesinde çevresiyle sürekli bir etkileşim halinde olur. Çocuklar oyun ile karşılaştığı problemlerin neden-sonuç ilişkisini kavrayabilir (Turak, 2019).

2.1.3.2.4. Sosyo-Bilişsel Oyun Kuramı

Bu kuram Albert Bandura tarafından geliştirilmiştir. Bandura'ya göre bilişsel süreç ile çevre ve davranış arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki ile çevredeki kişilerin davranışları taklit etme ve model alma yoluyla öğrenme gerçekleşebilir. Taklit ve model alma için gözlem yapılması gerekir. Bu sebeple çocuk sıkça çevresini gözlemler ve bu gözlemlediği davranışları oyun içerisinde bol bol tekrar ederek öğrenir. Bu tekrarlar sırasında çocuk yeni davranışlarda kazanabilir. Kısacası oyun çocuğun sosyalleşmesi için önemli bir araçtır (Güven, 2017).

2.1.3.2.5. Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı

Bu kuramın temsilcisi Erik Erikson'dur. Erikson'a göre oyun ile çocuk sosyalleşmeye başlar ve sosyalleşmeyi öğrenir. Çocuklar kendi düşüncelerinden çok çevrelerindeki büyüklerin düşüncelerini önemserler. Çocuk oyununda karşılaştığı veya karşılaşılabileceği sorunlara çözüm arar ve gerçek yaşama da bu şekilde uyum sağlar (Uluğ, 2016). Erikson, oyunu çocuğun gelişimini tam yansıtan bir araç olarak görmüş ve her gelişim döneminde oyunun farklılık gösterebileceğine değinmiştir. Çocuklar oyun sayesinde buldukları gelişim aşamasını sağlıklı bir şekilde tamamlayarak bir sonraki gelişim aşamasına geçebilirler. Erikson, çocukluk dönemine gelen güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı kuşku ve utanç duygusu, girişimciliğe karşı suçluluk duygusu ve başarılı olmaya karşı yetersizlik duygusu olarak dört gelişim aşaması olduğunu söyler (Akçınar, 2018).

2.1.4. Ebeveynlere Göre Oyun

Oyun çocuğun hayal dünyası için en önemli etmendir. Oyun çocuğun işidir ve onun için bu iş oldukça önemlidir. Kendisini en rahat hissettiği, ifade ettiği araç oyundur. Oyun ile büyür ve gelişir. Anlatarak öğretilmeyecek şeyleri oyun vasıtasıyla öğretmek mümkündür. Burada en büyük görev anne- babalara düşmektedir.

Oyun kimi anne-baba tarafından önemsiz görülürken kimi anne-baba ise oyunun öneminin farkındadır. Oyunun çocuklar açısından gelişimlerine yardımcı olduğunu bilen anne-babalar, çocukları için uygun oyun ortamları hazırlar, uygun oyuncaklar seçerler ve çeşitli oyun ortamları sağlarlar. Yani çocuk üzerinde ilk olumlu veya olumsuz etkilerini gösterirler (Ecirli, 2016).

Anne ve babalar, çocuklarına fayda sağlayacak yeni oyunlar öğretmeli ve gelişimlerine göre oyun seçmelidirler. Oyun seçmekle bitmeyecek olan bu sorumluluk, oyun oynarken de devam etmektedir. Çocuğun kendi kendine oynadığı saatler dışında ailesiyle oynadığı oyun saatleri belirli saatlere ayarlanırsa çocuğun zaman ve sorumluluk algısı da gelişecektir.

Çocuklar açısından oyun kültüre geçiş için bir araç ve çocukların yetişkinler olarak adlandırdığımız kategoriye girmelerini sağlayan bir yoldur. Anne ve babaların, dini inançları, değer ve tutumları kültürel açıdan birbirlerinden farklıdır. Çocuk ise ailenin kültürünü gördüğü için bebeklikten itibaren ailesinin sahip olduğu kültürel

öğeleri tanır ve çevrenin sunduğu imkanlardan faydalanır. Burada kültürel sebeplerden dolayı, çocukların oyunlarında yetişkinlerin etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Yine ailenin sosyo-ekonomik durumu oyuna etki yapmaktadır. Oynadığı oyuncaklar, oynadığı oyun türlerini etkilemektedir. Sadece aile değil çocuğun oyun arkadaşları ve onların benimsedikleri değer ve yargılarda etkilemektedir. Çocuğun oynadığı oyun, yaşadığı ortamın kendisine sunduğu olanaklar ile şekillenir ve her kültürün kendine özgü olanakları vardır. Fakat çocuklar bütün kültürlerde ortak olan yetişkinlerin çocuklarına verdikleri olanaklarla oyun oynarlar. Türk toplumunda küçük yerlerde yetişen çocukların ağaç tepelerinde ve sokaklarda oyun oynarken büyük yerlerdeki çocuklar ev içerisinde ve genellikle teknolojiye bağımlı şekilde oyunlar oynamalarını sürdürürler (Kurt, 2015).

Çocuk büyüdükçe ve okul çağına geldikleri zaman, ailelerde akademik başarı ön plana çıkmaktadır. Akademik başarının yanında çoğu aileler oyunu gereksiz bir aktivite olarak görmektedir. Akademik başarısı dışında çocukların televizyon ve bilgisayar gibi elektronik aletlerle daha fazla ilgilenmeleri, birçok oyunu onlara unutturmaktadır. Aileler, çocukların okula başladığı dönemlerde bile onlar için uygun oyun ortamları hazırlamalıdır (Çalışandemir, 2016).

Oyun, çocuk için çevresinde gördüğü bazı rolleri denemesi için fırsat vermektedir. Çocuk toplum tarafından onaylanan ve yine toplum tarafından onaylanmayan bazı meslekleri, davranış biçimlerini, sözcükleri kullanarak toplumun verdiği tepkileri incelerler. Çocuk gerçek hayatta kötü olarak adlandırılan davranışları oyunlarında sergileyerek meraklarını giderirler. Bu çocuklar gerçek yaşamda da böyle olacaklarını ifade etmez. Hırsızlığın çevresi tarafından kötü bir şey olarak belirtildiğini bilen çocuk, bunu oyunda da merak edip deneyebilir. Yine birisinin eşyasını izinsiz almanın kötü olduğunu veya birinin eşyasına zarar vermenin güzel bir davranış olduğunu bildiği halde bunu oyunlarında kullanabilir. Çocuklar çevreden aldıkları tepki ile beğenilmeyen davranışı bırakır, beğenilen davranışı ise gerçek yaşamına da taşır ve sürdürür (Ağyar, 2016).

Bongiorno, oyun hakkında her ailenin bilmesi gerekenleri 10 madde ile açıklamıştır:

1. Oyun çocukların öğrenmesini sağlar. Çocuklar oyun sayesinde gelişir.

2. Oyun çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmesini sağlar. Ayrıca günümüzde büyük bir sorun teşkil eden obezite, çocuklarda oyun sayesinde ortadan kalkar.
3. Oyun çocuklara duygusal açıdan da fayda sağlamaktadır. Çocuklar sinir ve streslerini oyun sayesinde atar.
4. Oyun kolay gibi görünse de karmaşık bir sistemi vardır. Oyunların birçok çeşidi vardır. Çocuk bir oyun ile kurallarını belirler ve oyunun gerektirdiği rollere girebilir. Yani oyun ile çocuk gerçek hayatı öğrenmektedir. Bu yüzden oyun önemli bir yer tutar.
5. Aileler oyun için hem çocuklarına hem de kendilerinin de dahil olabileceği zamanlar ayarlamalıdır. Oyun çocuğu duygusal, bilişsel ve fizyolojik alanda desteklediği gibi dil ve sosyalleşme açısından da destek çıkmaktadır.
6. Oyun ve öğrenme çocuk için aynı anlama gelir. Çocukların bir şeyler öğrenmesini istiyorsak bunları oyun ile yapmasına izin verilmelidir.
7. Çocuğun dışarı oyunlarını keşfetmesini (kızakla kayma, kumdan kale yapma vb.) ve sosyalleşmesini istiyorsak dışarı çıkmasına izin vermeliyiz. Bunun için çocuğa uygun zaman ve ortamları sağlamalıyız.
8. Ebeveyn olarak oyunlar ile ilgili çeşitli kaynaklardan yararlanılmalıdır. Bunun için yazılmış olan birçok makale, kitap vb. vardır.
9. Çocuklara herkes tarafından oynana oyunları oynamaları için baskı yapmayınız. Çocukları serbest bırakarak oyunların kuralları değişmesini izin vermeli ve yeni oyunlar üretmelerine izin vermeliyiz. Böylece onların çocukların oyuncu içgüdülerini görebiliriz.
10. Oyun sayesinde çocuk, öğrendiklerini pekiştirme imkânı bulabilir. Bir çalışma kağıdında alamayacağı veya pekiştiremeyeceği bilgiyi oyun sayesinde kolayca öğrenir ve pekiştirir. Mesela garsonculuk oynayan bir çocuk, bir restorana gittiğinde ne yapması gerektiğini oyununa yansıttığı için daha kolay öğrenebilir. Oyun, çocuklara zengin öğrenme fırsatları sunar.

2.1.5. Oyun ve Eğitim

Çocuğun doğumuyla başlayan basit yaşam becerileri ilerleyen zamanlarda daha karmaşık ve sistematik yaşam becerilerine doğru gelişim göstermektedir. Bu gelişim sürecinin temelinde öğrenme vardır. Çocuklar öğrenmeyi gerçekleştiriyorken eğlenmeli ve bu durumdan keyif almalıdırlar. Bu da çocuk için yapmayı çok sevdiği oyun ile eğlenceli hale gelebilir. Oyun çocuğu gelecekteki hayatına hazırlayan, ufkunu açan en etkili öğrenmedir (Celep Uygur, 2020).

Çocuk doğduğu andan itibaren oyun oynamaya başlar. Oyun ile özellikle ilk çocukluk yılları baskın olmakla birlikte son çocukluk yıllarında da yeteneklerini, becerilerini tanımaya başlayarak kendini, iletişim kurmayı, çeşitli meslekleri, görev ve sorumlulukları öğrenerek çevreyi tanımaya başlar. Aynı zamanda ilk çocukluk yıllarının sonu ile son çocukluk yılları çocuğun okul ile tanıştığı döneme denk gelmektedir (Yaylacı, 2012). Bu sebeple okullardaki eğitim-öğretim süreci içerisinde oyunun büyük bir yeri vardır. Modern eğitim anlayışı öğrencinin yaparak-yaşayarak aktif bir şekilde süreç içerisinde yer alarak öğrenmesini desteklemektedir. Yaparak-yaşayarak öğrenmeyi en iyi sağlayan oyun ise modern eğitim anlayışı süreci içerisinde oldukça uygun bir yöntem ve araçtır. (Başal, 2017).

Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçlarına göre bütün fertler, ülkesine karşı görev ve sorumluluklarının bilincinde olan; manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, ailesini, vatanını koruyup seven; uyması gereken kuralların bilincinde olan; fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı olan; insan haklarına saygılı, düşünme becerileri gelişmiş olan ve milli birlik beraberlik içerisinde yaşaması amaçlanmıştır (MEB, 2012). Bu amacın gerçekleşmesi ise eğitimin başladığı ilkokullarda oyuna ağırlık verme ile sürdürülebilir. Çocuk oyun ile birlikte kurallara uymayı, oyun içerisinde düşünme becerileri ile çeşitli stratejiler geliştirmeyi, oynadığı oyuna göre kendisi düşen rolde görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyi, çevresinde bulunan diğer insanlara saygılı olmayı ve daha birçok şeyi oyun ile kolaylıkla öğrenebilir.

Somut işlemler döneminde olan çocuklar düşünmekte ve soyut kavramları öğrenmekte sorun yaşarlar. Bu yüzden öğretmenler özellikle soyut kavram ağırlıklı öğrenilmesi zor olan konularda öğrenciyi tam olarak süreç içerisinde aktif olmasına dikkat etmelidir. Burada bu en kolay oyun ile sağlanabilir. Oyun yardımı ile Matematik dersine çocuk olumlu bir tutum geliştirebilir, dört işlem becerisini kolaylık ile

kazanabilir, problem çözüme becerisi gelişebilir. Oyun yardımı ile Türkçe dersine yine çocuk olumlu bir tutum geliştirebilir, kelimelerin doğru telaffuzlarını öğrenebilir, ezber yetenekleri gelişebilir, anlama ve anlatma becerileri gelişebilir, çocuğun kelime dağarcığı zenginleşebilir (Uygun ve Hakkoymaz, 2019). Örneğin Türkçe dersinde eş anlamlı ve zıt anlamlı kelimeleri anlatan bir öğretmen dersin sonunda bu kelimeleri “Hafıza Oyunu”na benzer bir hale getirerek oynatırsa öğrencilerin konuyu pekiştirmelerini ve daha iyi anlamalarını sağlayabilir. Bu şekilde çocuklar ezber yapmadan eş anlamlı ve zıt anlamlı kelimeleri öğrenirken aynı zamanda dikkatleri ve hafızaları da gelişim gösterebilir.

Kısaca çocukların oyun ile yaptıkları etkinlikler, çocuklar tarafından daha da benimsenir ve öğrenmelerini de oldukça kolaylaştırır. Oyun çocuğun hayal güçlerini geliştireceği gibi basit becerilerine de fayda sağlayacaktır. Sınıf öğretmenleri de burada oyunu, Beden Eğitimi ve Oyun dersi dışında Matematik, Türkçe, Hayat Bilgisi gibi diğer derslerde de etkin bir şekilde ve çocukları güdülemek için kullanılmalıdır (Tortop, 2005). Öğretmenler, öğrenciler için oyun hazırlayacağı zaman belli başlı bazı kurallara dikkat etmelidir. Bu kurallar şu şekildedir (Kileci, 2018).

1. Hangi ders için olursa olsun oynanacak oyunun belli bir hedefi, kazandırılmak istenilen bir kazanımı olmalıdır.
2. Oynanacak oyunlarda bahçe, spor salonu, materyaller gibi okulun imkanları göz önünde bulundurulmalıdır. Eğer bu durum dikkate alınmazsa oyun eğitime katkı sağlama yerine zararları dokunabilir.
3. Öğrencilerden oyunlar için fikirler alınmalı ve burada onların yaratıcı bir biçimde düşünmeleri sağlanmalıdır.
4. Kuralları ve amacı belli oyunlar seçilmelidir. Oynatılacak öğrencilerin ne seviyesinin çok altında olmalı ne de seviyelerinin üstünde olmalıdır. Öğrencilerin durumları göz önüne alınarak onlara göre oyunlar ayarlanmalıdır.
5. Oyunlarda güvenlik önlemlerin alınması gerekir. Kaza ve yaralanmalara sebep olmamak için az risk gerektiren oyunlar tercih edilmelidir. Eğer sınıfta özel ilgiye ihtiyacı olan bir öğrenci bulunuyorsa planlamamız onun da katılabileceği şekilde ayarlamamız gerekmektedir.

6. Oyunun her aşamasına dikkat etmeli ve hazır hale gelmelidir. Hazırlıklı olması yaşanabilecek olumsuz durumlara karşı tedbirli olmasına yardımcı olur. Karşılaşabileceği sorunları tahmin ederek bu duruma hazır olmalıdır.
7. Beklenmedik bir aksiliğin çıkması durumunda oyunun aşamalarını değiştirmeye hazırlıklı olmalıdır. Mesela top ile oynanacak bir oyunda, hiç beklenmedik bir şekilde topun patlaması ile oyunu topsuz bir şekilde hemen düzenleyerek oynatması gerekmektedir.
8. Öğrenciler oyunu oynamak istemeyebilirler. Bu durumda öğrencilere oyun kısa bir şekilde gösterilecek şekilde hazırlık yapılmalı ve öğrenciler meraklandırılmalıdır.
9. Oyunun bir amacının olduğu unutulmamalı ve öğrencilere de bu hatırlatılmalıdır. Burada asıl amaç oyundan sonra ufak detayların değil, oyunun asıl mesajın hatırlanmasıdır. Mesela bazı engelleri aştıktan sonra sırayla ikişerli ritmik sayma yapılması gereken bir oyunda asıl amacın ikişerli ritmik sayma yapılması gerektiği unutulmamalı ve öğrencilerinde oyundan sonra ve ileriki hayatlarında bunu unutmamasını sağlamaktır.
10. Oyunun sonunda öğrencilere oyun ile verilmek istenilen mesajın anlaşılıp anlaşılmadığı öğrenilerek ve oyunu nasıl buldukları sorularak yani oyun hakkında yorum yapmaları sağlanarak oyunun değerlendirilmesi yapılmalıdır. Alınan cevaplara göre oyun tekrardan düzeltilebilir.

2.2. Çocuk Oyun Alanları

Geçmişten günümüze kadar çocuk oyunları gibi çocuk oyun alanları da önemli yere sahip olmuştur. Geçmişte sokaklarda oyun oynayan fazla çocuk görebiliyorken bu durum şimdilerde neredeyse yok denebilecek kadar azalmıştır. Bu durumun araç sayısındaki artış ve artıştan kaynaklanan trafik, boş arazilerin yerini yeni bina ya da apartmanlara bırakması, ailelerde oluşan dışarıya karşı güvensizlik ve mobil ya da bilgisayar oyunları olarak sayabiliriz.

Trafik, çocukların dışarıda oynamasını engelleyen önemli faktörlerden biridir. Yaş itibari ile çocukta oluşan dikkatsizlik veya sürücüden kaynaklanan hata ve dikkatsizlik sonucu kötü durumların meydana gelmesi göz ardı edilemeyecek bir hale gelmiştir. Bu sebeple ebeveynler çocuklarını araçların geçebileceği bir yerde oynamaları

için yollamayı tercih etmemektedir. Yılmaz ve Bulut (2007)'un yaptıkları çalışmada, çocukların %76,7'sinin trafikten endişe ettikleri için dışarıda oyun oynamak istemediklerini ve ebeveynlerinin de bu konuda onlara onay verip destek çıktığı görülmüştür.

Kentleşmenin artmasıyla çocuklar oyun oynamak için boş alan bulmak açısından zorlanmışlardır. Bu sebeple dışarıya çıkma gitgide azalıp kendini ev içerisinde gerçekleştirebilecekleri alternatiflere bırakmışlardır. Teknolojinin de gelişimi ile oyuncak ile oynama da oldukça azalmış ve yerini mobil oyunlara veya bilgisayar oyunlarına bırakmıştır. Bu durumun olumlu yanları olduğu gibi olumsuz yanları da ortaya çıkmıştır. Olumlu olarak çocukların gelişen teknolojik aletlerden geri kalmamasını, birçok işlevlerini öğrenerek kendilerini geliştirmeleri, güncel tutmaları olmuştur. Fakat olumsuz olarak en başta fiziksel olarak etkilenmiştir. Fiziksel olarak hareket azlığı olduğu için çocuklarda obezite gibi problemler başlamıştır. Bu sebeple çocukların güven içerisinde doğa ile iç içe, çeşitli materyallerin bulunduğu ve bu materyallerle arkadaşları ile birlikte veya tek başına oyun kurup oynayabilecek açık oyun alanları önem kazanmıştır (Coşkun, 2015). Çocuk oyun alanları mekân bilinci oluşturma, yön, uzaklık, sayı, renk gibi temel kavramların öğrenilmesi ve pekiştirilmesi için önemli hale gelmiştir.

Çocuk oyun alanları için en önemli faktör güvenlidir. Çocuk oyun alanlarını tasarlanırken güvenlik açısından dikkat edilmesi gerekenler şunlardır (Erkan, 2011):

1. Arazinin özellikleri, arazinin düz eğimli olması veya konumu, sosyo-kültürel açıdan çevreye uygunluğu önemlidir.
2. Açık çocuk oyun alanlarının kış ayları da göz önüne alınarak tasarlanması gerekir. Yağmur ve kar yağma durumunda alanda göllenmenin oluşmaması, suyun alana zarar vermeden ve oyun araçlarına zarar vermeden, birikme yapmadan dışarı taşınması önem taşır.
3. Özellikle yaz aylarında güneş ışığını biraz engellemek için gölgelendirme yapılmalıdır. Bu da doğru ağaçların seçimi ile mümkün olabilir. Yine ağaç sayesinde şiddetli rüzgarlara da engel olunabilir.
4. Çocuk oyun alanlarının gaz, su, kanalizasyon vb. gibi kaynaklardan uzak oluşuna dikkat edilmelidir.

5. Çocuk oyun alanları kolay ulaşımına elverişli bir konuma sahip olmalıdır. Bunun yanında ulaşım yolu tehlikelerle dolu olmamalıdır.
6. Oyun alanlarının güvenilirliğini artırmak için, hem de oyun alanları içerisindeki belli bölümleri belirlemek için çocuklara uygun bir şekilde çevrilebilir.

Materyallerin çocuğa uygunluğu, materyallerin sağlamlığı kalitesi, çocuk oyun alanının zemini çocuk için önemlidir. Çocuk oyun alanlarında kazalar meydana gelebilmektedir. Bu kazalardan biri de yere düşmedir. Çocuğun oyun araçlarından düşmesini veya yürürken koşarken olabilecek yere düşmesi engellenemez fakat bunun sonucunda alacağı yara azaltılabilir. Zeminde oyun araçlarına göre kum, sentetik kauçuk veya plastik döşemeler ile yonga kullanılabilir (Demir, 2019). Bu durumda düşme sonucu alacağı yara taş bir zemine düştüğünde alacağı yaraya göre az olacaktır. Yine çocuk oyun alanında kullanılan materyallerin çocukların gelişim özelliklerine dikkat edilerek yerleştirilmesi ve düzenlenmesi önemlidir. Çocuk oyun alanlarında kullanılan materyallerin düzenli olarak kontrollerinin yapılması ve varsa eksikliklerinin giderilip tamir edilmesi de kazaları engelleyebilmektedir (Bulut ve Kılıçaslan, 2009). ABD’de yapılan bir araştırmaya göre spor yaparken veya oyun oynarken gerçekleşen kazalar sonucu acile getirilen çocukların %65,2’si çocuk oyun alanlarından kaynaklanmakta olduğunu göstermektedir (Conn vd., 2006).

Çocuk oyun alanları sağladığı imkanları, materyal durumları, yaş seviyeleri gibi sebeplerden dolayı farklılıklar gösterebilir. Güvenlik dışında çocuk oyun alanlarını konum, dikkat çekme, doğa ile bütün olma ve mekân kullanımı gibi özellikler açısından irdeleyebiliriz. Çocuk oyun alanları için belirlenecek konum, trafik ve ulaşım açısından kolay olmalı. Yerleşim yerleri ve okullara yakın bir mesafede yer alıp yaya olarak da ulaşım sağlanabilmelidir. Çocuk oyun alanlarını birçok çocuğu bir arada barındırabilecek kadar ve birçok oyun türü oluşturabilecek şekilde geniş bir alana sahip olmalıdır. Çocukların bir kısmı park alanında oynarken bir kısmı ise ip atlama, yakan top gibi düz alan isteyen oyunları rahatlıkla oynayabilmelidir. Konum seçerken güvenlik atlanmamalıdır. Ebeveynler tarafından çocuk rahat bir şekilde gözlemlenebilmelidir. Çocuk oyun alanları güvenlik ön planda tutularak ilgi çekici, çocukların hayal gücünü canlandırabilecek, oyunlarını zenginleştirmelerine yardımcı olacak materyal ve renklerle dolu bir alan olmalıdır. Çocuk oyun alanındaki materyallerinin tasarımından, rengine, materyalin kullanıldığı alana dikkat edilmelidir. Çocuk oyun aracını gördüğü

an kullanmak istemeli ve oyunlarında yeri geldiğinde farklı farklı görevlerde kullanabilmelidir (Duman ve Koçak, 2013).

Çocuk oyun alanlarında mekân açısından çimen, toprak, taş veya çakıl taşı gibi farklı yer bölümlerinden oluşan yerlerden oluşmalıdır. Çocuk oynayacağı oyun türüne göre uygun bir yere geçip rahat bir şekilde oyununu oynamalıdır. Hem ilgi çekme açısından hem de mekan olarak düz zeminden çok kısmen engebeli araziler tercih edilmesi çocukların dikkatini daha çok çekmesine sebep olur. Mesela engebeli bir arazide saklambaç oynayan çocuklar saklanacak alanı, düz zeminden oluşan araziye göre daha kolay bir şekilde bulabilir. Yine aynı şekilde kovalamaca oynayan çocuklar belli stratejiler ile daha kolay kaçabilirler. Oyuncakları ile oynayan çocuklar ise oyun alanındaki eğim ya da çukurdan faydalanabilirler (Aklıbaşında, vd., 2018).

Kentleşmenin artması ile çocuklar evlerine kapandığı gibi doğadan da uzaklaşmışlardır. Bu sebeple çocuk oyun alanlarında çocukların doğa ile iç içe olması, doğayı tanınması için imkân verecek şekilde olmasına büyük önem verilmelidir. Bunun içinde iklim koşulları ve toprak türü göz önüne alınarak, çocuklara zarar vermeyecek, havayı temizleyecek bitkilere yer verilmelidir. Çocuklar doğa ile ufak bir zaman dilimi iç içe olmasının yanı sıra onlara gölgelik olması açısından da yarar sağlayacaktır (Pouya vd., 2016).

Kısaca çocuk oyun alanları planlanırken dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde sıralayabiliriz (Deretarla Gül, 2012):

- Hem dikkat çekme hem de çocukların daha fazla hareket etmesine olanak sağlaması bakımından düz arazilerin yanı sıra engebeli araziler tercih edilmelidir.
- Çocuk oyun alanları tüm çocuklar için imkanlara sahip olmalıdır. Her yaş grubu çocuğunun gelişim özelliklerine göre ihtiyaçlarına cevap verecek yeterlilikte olmalıdır. Yine aynı şekilde çocuklar arasındaki bireysel farklılıklar göz önüne alınarak özel ilgiye ihtiyacı olan çocuklarda düşünülmelidir ve akranlarının sahip olduğu oyun alanında kendilerine göre de materyaller olmayı veya aynı materyaller onlara göre düzenlenmelidir.
- Oyun alanları imkân açısından geniş olmalıdır. Oyun alanlarında mevcut olan oyun araçları çocukların hayal güçlerini geliştirmelerine yardımcı olup bireysel veya toplu oynamalara izin verecek şekilde olmalıdır.

- Oyun alanının zemini tek bir şekilde olmamalıdır. Toprak, çimen, beton veya asfalt olarak üç farklı türden oluşmalıdır. Bu şekilde çocuk oyun türüne göre yer seçebilmektedir.

2.2.1. Çocuk Oyunlarının Sınıflandırılması

Yılmaz ve Bulut (2002), yaptıkları araştırmada gelişim özelliklerine göre çocuk oyun alanlarını 3 grupta toplamıştır:

1. Çocuk Oyun Bahçeleri (Playlot): Oyun bahçeleri özellikle 3-6 yaş grubu çocuklar için düzenlenmiş 6 yaşından küçük olan çocukları kapsayan yerdir. Etki alanı 100-800 metre arasındadır. Çocuğun aktif veya pasif oynayacağı oyun türlerine göre yerler düzenlenmelidir. Bunun yanı sıra ailelerin çocuklarını rahatlıkla izleyebilmelerine olanak sağlanarak onların da belli ihtiyaçlarını (çöp, çeşme, oturak vb.) karşılayabilecek yönde olmalıdır. Çocuk oyun bahçeleri 0-3 ve 3-6 şeklinde ayrılarak onlara ait materyaller kullanılmalıdır (Yılmaz ve Bulut, 2002).
2. Oyun Alanları (Playgrounds): Oyun alanları 5-16 yaş grubunu kapsamaktadır ve iki gruba ayrılır: İlkokul öğrencileri için oyun alanları, 6-12 yaş grubu için düzenlenmiş genellikle ilkokul çevresi için düşünülmüş, farklı spor aktivitelerini barındıran küçük alanlardır. Etki alanı ise 400-800 metredir. Orta ve lise öğrencileri için oyun alanları, 12- 16 yaş arası çocukları kapsayan alanlardır. Burada çocuk için gerçeğe yakın ölçülerle oyun alanları tasarlanmaktadır. Buna en basit voleybol, futbol sahasını örnek verebiliriz (Yılmaz ve Bulut, 2002).
3. Oyun Aarsaları: 13-19 yaş arası çocuk ve gençleri kapsayan yaş grubuna göre yüksekokullara yakın yerlerde bulunan alanlardır. Bu alanlara ulaşım yürüyerek veya bisiklet ile kolayca sağlanmalıdır. İçeriği konumuna ve ortalama yaş grubuna göre değişiklik göstermektedir (Dinç, 1993).

Chamberlin (1998), yapım amaçlarına göre oyunu 5 grupta toplamıştır:

1. Geleneksel Oyun Alanları: Bireysel oyunun ağırlıklı olduğu, hayal gücü kullanımına pek fazla elverişli olmayan, kullanılan materyaller açısından güvenliği düşük en fazla kullanılan oyun alanlarıdır. Genellikle aletler tek bir kullanıma cevap verecek şekildedir. İdareciler, öğretmenler tarafından

seçilmiş standart malzemelerden meydana gelmiştir. Çocuğun oyun süresi ortalama 20 dakikadır.

2. Çağdaş Oyun Alanları: Estetik açıdan dikkat çekici genellikle mimarlar tarafından belirlenmiş maliyetli yapılardır. Maliyeti fazla olduğu için sayıları fazla değildir. Birçok imkânı barındırmasına rağmen karmaşıklardır. Çocuğun ortalama oyun süresi 32 dakikadır.
3. Macera Oyun Alanları: Çağdaş oyun alanına karşı olan, araç bakımından durağan olmayan, çocuğun çevresindeki eşyalar ile kendi oyun araçlarını yaratabileceği alandır. Burada eski lastikler, su, toprak, çivi, çekiç, keresteler vb. gibi materyaller kullanılır. Yardımlaşmayı geliştirmesi gibi, çocuğun problem çözme, kendini geliştirme gibi avantajlar sağlamaktadır. Fakat bunun yanı sıra materyallerden dolayı ebeveynlerin izin vermeme durumu söz konusu olabilir. Çocuğun ortalama oyun süresi 75 dakikadır.
4. Özel Oynama Öğrenme Alanları: Özel ilgiye ihtiyacı olan çocuklar için, onlar zarar vermeyecek, birden fazla çocuğun yararlanabileceği, sosyal ve fiziksel açıdan gelişimlerini destekleyecek oyun alanlarıdır. Birden fazla çocuğun yararlanabileceği, kendilerini iyi hissedebilecekleri bir ortam oluşturulmaya çalışılır. Fiziksel olarak hareketi yetersiz, tekerlekli sandalyede olan çocuklar için su ve kum oyunları yerden yükseltilmişlerdir.
5. Çevresel Alanlar: Çocuğun doğa ile iç içe olduğu, kırsal elemanlar kullanılarak, ağaç, çalı, su, çamur ile doğayı tanıdıkları ve anladıkları oyun alanlarıdır. Bu alanda çocuklar, canlılar ile iletişim halindedir. Genellikle bu alanlar okul bahçesinde yer alır (Chamberlin, 1998).

2.3. İlgili Araştırmalar

Özgen ve Aytuğ (1992)'un İstanbul'da rastlantı yöntemi ile seçilmiş olan 4 çocuk oyun alanı ile ilgili yaptığı çalışmada, oyun alanlarının kullanım durumları ve yeterliliğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak gözlem ve görüşme formlarından yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre oyun alanlarının evlere olan mesafesi kısaldıkça çocukların sosyalleşmesinin daha iyi olduğuna, oyun alanının olmaması durumunda ev, okul ve sokakta oyun oynamanın fazla olduğuna, çocuk oyun alanlarının araç, bakım ve büyüklük yönünden yetersiz

olduğuna, birden fazla işleve sahip olan oyun araçlarının tek bir işleve sahip oyun araçlarına göre daha fazla ve sıklıkla kullandığına, çocukların ve ailelerin yeşillikleri sevdiğine, oyun alanlarında oturulabilecek yerlerin olmasının istendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aksoy (2011), yaptığı çalışmada çocuk oyun alanları ile ilgili yapılmış benzer çalışmaları incelemiş ve bu konu ile ilgili genel bir bakış açıcı sağlamayı hedeflemiştir. Araştırmada analiz ve senteze dayalı peyzaj araştırma yöntemi esas alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Trabzon, Erzurum, Kayseri, Ankara, İstanbul, Eskişehir, Isparta ve Zonguldak olmak üzere 8 Türkiye şehrinden oluşmuştur. Araştırmanın sonucunda çocuk oyun alanlarının yetersiz olduğu ve çocukları her açıdan olumsuz etkilediğine ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda önerilere yer verilmiştir.

Bedirhanoğlu (2011), Erzurum ilinde 41 öğretmen ve 200 öğrenci katılımıyla çocuk oyunları ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında geleneksel çocuk oyunlarının zaman içerisindeki değişimi, çocukların eğitimine ve iletişimlerine olan etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerine göre elde edilmiş ve analiz kısmı kay-kare tekstone göre yapılmıştır. Araştırma deseni olarak ise betimsel araştırma kullanılmıştır. Verilerin toplanması görüşme formu ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda oyunun çocuk için bir ihtiyaç olduğunu, teknolojik gelişmelerden ötürü geleneksel oyunların doğrudan etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Deretarla Gül (2012)'ün Adana ilinde 100 anne ve 39 baba ile yapmış olduğu çocuk bahçeleri ile ilgili çalışmasında oyun alanlarının özelliklerini göz önüne alarak çocukların yaşadığı sorunları ebeveynler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Veri toplanması anket ve sorular ile yapılmıştır. Verilerin analizi yüzde frekans analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda ebeveynlerin çocuklarını parkın güvenlik ve konumunu dikkate alarak gittiklerini, oyun alanlarında en fazla salıncak, kaydırak, tahterevalli ve gölgelik alanların bulunduğunu, oyun alanlarında gerçekleşen kazaların araçlardan, ailelerden ve çocuklardan kaynakladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karadağ, Mutlu ve Sayın (2012)'in Düzce ilindeki 29 ilkokul ve ortaokul bahçesini incelediği çalışmada okul bahçelerinin oyun açısından yeterliliği değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırmada veri olarak okullara ilişkin raporlar ve arazi incelemeleri kullanılmıştır. Sonuç olarak okul bahçelerinin çocukların gelişimlerine katkı sağlamada yetersiz olduğuna ve güvenilir olmadığına ulaşılmıştır.

Duman ve Koçak (2013)' in yaptığı çalışmada Konya ilindeki çocuk oyun alanlarını biçimsel özellikleri gözlem yoluyla incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiş 45 çocuk oyun alanı oluşturmaktadır. Veriler gözlem formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda oyun aracı olarak sınırlı materyallerin kullanıldığı, zemin olarak genel anlamda uygun olduğu ancak özel eğitime ihtiyacı olan bireyler açısından yeterli olmadığı görülmüştür. Yine aynı şekilde yeşillik ve güvenlik açısından da pek fazla yeterli bulunmamıştır.

Kaya ve Kaya (2014), çalışmasında işbirlikli sorun çözme yoluyla bir devlet okulunda tespit edilen en önemli soruna çözüm üretmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak birbirine bağlı üç sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu Ankara ili Çankaya ilçesindeki ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler olarak belirlenmiş ve Çankaya ilçesindeki bir ilköğretim kurumunun 20 öğretmeni yani tüm öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmanın sonucuna göre bir devlet ilköğretim okulunda gözlenen en önemli sorun tespit edilmiş ve bu soruna yönelik çözüm önerileri belirlenmiştir.

Pouya, Bayramoplu ve Demirel (2016), çalışmasında açık çocuk oyun alanlarının fiziksel olarak özel ilgiye ihtiyacı olan bireylere göre tasarım ilkelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocuk oyun alanlarındaki su, kum, toprak gibi doğal aktiviteler özel ilgiye ihtiyacı olan bireyi ruhsal açıdan pozitif olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Taştepe, Başbay ve Yazıcı (2016)'nın ekolojik temelli çocuk oyun alanlarını ve alanlardaki doğa öğelerini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada, örneklemini Ankara ve Antalya ilinde tesadüfi yöntemle seçilen 6 çocuk oyun alanı oluşturmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada hem sağlıklı çocuklar hem de özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar için ekolojik temelli oyun alanlarının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tandoğan (2016)'ın okul bahçeleri ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında, okul bahçelerinin çocukların gelişimleri açısından önemini ortaya konması ve çocuklar açısından okul bahçelerinde olması gerekenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada bu konu ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiş ve rastgele seçilmiş 17 çocuk ile kişisel-yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda

çocukların doğal unsurların yer aldığı, oyun araçları açısından zengin olan, sportif aktivitelerinin yapılmasına olanak sağlayan, sahaların yer aldığı, çocukların gelişimlerini artıracak materyallerin yer almasının çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkileyeceğine ulaşılmıştır.

Öztürk Samur ve İnal Kızıltepe (2018), çalışmalarında çocuk oyun alanlarını oyun araçları, güvenilirlik, amaca uygunluk açısından irdelemiş ve çocuklara göre değerlendirilmesini amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında nitel araştırma ve betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Aydın ili Efeler ilçesindeki 32 çocuk oyunu ve yine bu ilçedeki 30 çocuk oluşturmaktadır. Sonuç olarak çocuk oyun alanlarının birçok açıdan (temizlik, oyun araçlarının sağlamlığı, sağladığı imkanlar vb.) eksik olduğu görülmüştür. Ayrıca yaş gruplarına göre çocukların oyun alanlarından beklentilerinin değiştiğini de sonuçlar arasında yer almıştır. Bu kapsamda araştırma sonucunda bazı önerilerde bulunulmuştur.

Aklıbaşında, Tırnakçı ve Özhancı (2018)'nin Nevşehir ilindeki çocuk oyun alanlarını peyzaj tasarım ilkeleri açısından incelemeyi amaçladığı bu çalışmada, oyun alanlarındaki yeşilliğin konumuna, yaş seviyelerine göre uygunluğuna, oyun araçlarına, zeminde kullanılan materyalle bitkisel tasarımları gözlemlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Nevşehir ilinde tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş 12 çocuk oyun alanı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak gözlem formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocuk oyun alanlarının sahalara, spor aletleri vb. yer verilirken oyun alanlarının az sayıda aktiviteye olanak tanıdığı görülmüştür. Salıncak ve kaydırak en fazla yer verilen oyun aracı olmuştur. Fakat tırmanma, atlama gibi çocuğun keşfetme, yaratıcılığını kullanabileceği araçlara az yer verilmiştir. Çocuk oyun alanları her yaş grubuna hitap etmemektedir. Özellikle 3 yaş altı çocuklar için neredeyse hiç yer bulunmamaktadır.

Yeşil ve Beyli (2018), Ordu illinin Akyazı Mahallesiinde çocuk oyun alanları ile ilgili yapmış oldukları çalışmada, oyun alanlarının büyüklüğü, araçları, güvenlik durumu gibi faktörleri incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini 9 tane çocuk oyun alanı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak literatür taraması ve 5'li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda çocuk oyun alanlarında bulunan yıpranmış oyun araçlarının bakımının yapılmadığı, ebeveynlerin kullandığı spor araçları ile iç içe olduğu görülmüştür. Ebeveynler ile iç içe olması olumlu bir durum sayılırken o araçların bakımının ihmal edilmesi de güvenlik ile ilgili

problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Oyun alanlarında gölgelendirmenin yetersiz olduğu ve oyun alanı içerisine konulan bankların kimi oyun alanlarında eksik kimisinde hasarlı olduğu ortaya çıkmıştır. Çocuk oyun alanları yeşillik açısından iyi bir durumda olduğu fakat zehirli ya da dikenli bazı bitkilerin kullanıldığı görülmüştür. Oyun alanlarındaki kauçuk zeminlerinde bakımsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Banko vd. (2018)'nin çocuk oyun alanlarının riskli oyunlarına elverişliliğini incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada, Ankara ilinin Çankaya ilçesinde uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiş 14 oyun alanı incelenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinde durum çalışması kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Oyun Alanları Derecelendirme Ölçeği ve Sandseter'in Risk Faktörleri kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda çocuk oyun alanlarının risk içeren oyunlara uygun olmadığı tespit edilmiştir ve oyun alanlarının çocukların gelişimini destekler nitelikte daha işlevsel ve bakımlı olmasının gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sariaslan Senyen ve Erdoğan (2019)'in yapmış oldukları çalışmada Türkiye'de bulunan çocuk oyun alanlarının TS EN 1176 seri standartlarına olan uygunluğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada Ankara ilinin Çankaya ilçesindeki 3 çocuk oyun alanı incelenmiştir. Araştırma sonucunda oyun donanımında çok fazla uygun olmayan durumlar tespit edilmiş, en fazla olumsuzluk ise yapısal bütünlüğün korunmaması ve alanların boyut ve özellik yönüyle yetersizliğinden kaynak olduğu ortaya çıkmıştır.

Erten ve Demir (2019)'in çocuk oyun alanlarının ilkökul öğrencilerine gelişimini incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmanın örnekleme, Düzce Cumhuriyet ilkökul öğrenciler ve okul yanındaki park olarak seçilmiştir. Çocuklar bir ders saati boyunca parkta serbest bir şekilde oynatılmış ve bu süre boyunca kayıt altına alınmıştır. Daha sonra kayıtlar izlenerek hazırlanmış olan anket formu doldurulmuştur. Ankette beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların yaş seviyesine göre oyun türlerinin değiştiği, grup oyunlarını daha fazla oynama süresi olan çocukların derslerinde daha başarılı olduğu ve sosyal olduğu belirlenmiştir. Grup oyunu dışında bireysel oyunları daha çok tercih eden çocukların tartışmaya daha meyilli olduğu gözlemlenmiştir. Çocukların yaşları büyüdükçe oyun araçlarından bağımsız bir şekilde kendilerinin kurduğu oyunları oynadıkları gözlemlenmiştir.

Albayrak (2019)'ın Oyun Oynuyorum Derleme Kitapçığındaki oyunları değerler açısından incelenmesi ve Beden Eğitimi ve Oyun dersinde öğrencilere kazandırılan değerlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemeyi amaçladığı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve veri toplama aracı olarak doküman incelemesi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Oyun Oynuyorum Derleme Kitapçığındaki 285 oyun ve 21 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Doküman incelemesi sonucunda en fazla yer alan değerler, yardımlaşma, çalışkanlık, adaletken, en az yer alan değerler hoşgörü, aile ve iyimserlik olmuştur. Sınıf seviyelerine göre kitaptaki en fazla değerleri içeren 1'er oyun belirlenmiştir. Öğretmen görüşlerine göre kitaptaki oyunlar öğrenci sayısına, fiziki imkanlara ve bölgelere göre yeniden düzenlenebileceğini ve beden eğitimi ve oyun dersinde empati, saygı, sevgi gibi birçok değeri kazandırdığını belirtmişlerdir.

Çıldır (2019), sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersine ilişkin tutumlarının demografik özelliklerine göre, okullarında spor salonu olup olmama ve hizmet içi eğitim alma durumlarına göre farklılaşmanın olup olmadığını incelemeyi amaçladığı bu çalışmada, karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Gaziantep ili Şahinbey, Şehitkamil ve Oğuzeli ilçelerinde MEB'e bağlı 16 resmi okulda görev yapan 350 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Beden Eğitimi ve Oyun Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersine ilişkin tutumlarının demografik özelliklerine, spor salonu olup olmamasına ve hizmet içi eğitim alma durumlarına göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Öğretmenler bu derste kendilerinin rahatladığını, öğrencilere değer kazandırdığını, öğrencinin gelişimini desteklediğini, sosyalleşmesini sağladığını fakat oyun aracı eksikliği yaşadıklarını, bu derste kendilerinin eksik kaldıklarını söyledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2020), yaptığı çalışmada araştırmanın amacını, sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersi ile ilgili yaşadığı sorunları belirlemek, dersin etkisini incelemek ve bu sorunlara çözüm önerileri oluşturmak olarak belirlemiştir. Bu çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel veriler için çalışma grubunu Tokat ilinde çalışan olasılıklı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 370 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel veriler için çalışma grubunu amaçlı örnekleme ile belirlenmiş 14 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada Beden Eğitimi

ve Spor Dersine Yönelik Problem Belirleme Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaşına göre bir farklılık bulunmazken diğer demografik özelliklere (yaş, kıdem, vb.) göre bazı farklılıklar bulunmuştur. Beden eğitimi ve oyun dersi ile ilgili ayrı bir ders alınması gerektiği, formasyon dersleri ve üniversite derslerinin yeterli olmadığı, okulların saha, araç açısından yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Kaya (2020)'ün yapmış olduğu çalışmanın amacını ilköğretim öğrencilerinin bahçe düzenlemeleri ile ilgili görüşlerini inceleme ve kız ile erkek öğrencilerin farklı ve aynı düşüncelerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale ilindeki 12 ilkokul ve 12 ortaokul öğrencileri olmak üzere toplam 414 öğrenci ve ilköğretim okullarında görev yapan 32 okul yöneticiden oluşturmaktadır. Bu çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerden hayallerindeki okul bahçesini çizmeleri istenmiş ve çizim sonuçları 7 alanda gruplandırılmıştır. Çocukların çizdikleri arasında en fazla ağaçlar, sahalar, havuz, salıncak, kantin, sağlık ocağı gibi yerler olduğu görülmüştür. Okul yöneticilerinden okul bahçelerinin materyalleri ve okul bahçeleri hakkındaki görüşleri istenmiş ve okul bahçelerinde sahaların, güvenlik kameraları, kantin vb. bulunduğu ulaşılmıştır. Okul bahçelerinin zeminin taş ve parkeden oluştuğu ama yöneticilerin çim, toprak ya da kauçuk zemin istedikleri görülmüştür. Okul bahçelerinin düzenlenememesinin sebebini ise maddi imkanlar olarak belirtmişlerdir.

Yağmurlu (2020)'nin okul öncesi dönemindeki çocukların oyun alanı özelliklerinin öz düzenleme ile ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, örneklem Manisa ilinin Soma ilçesinde yaşayan 30 ebeveyn ve 30 çocuk olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. 30 çocuğun davranışları gözlemlenmiş ve 30 ebeveyn ile görüşme yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocuk oyun alanlarının yetersiz olduğunu ve bu durumun çocukların öz düzenleme becerilerini etkilediği ortaya çıkmıştır.

Şahin (2021)'in çocuk oyunlarının, oyuncakların ve oyun alanlarının yıllar içerisindeki değişimleri ve bu değişimler ile ilgili görüşleri incelemeyi amaçladığı bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinde olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemine 3 kuşak olacak şekilde 20-39, 40-59 ve 60-79 yaş aralığında 12'şer kişi olmak üzere toplam 36 kişi oluşturmakta ve görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın

sonucunda çocuk oyun alanlarının, çocuk oyunlarının ve oyuncakların zaman içerisinde değişikliğe uğradığı ortaya çıkmıştır. Bu değişimler açık oyun alanlarından kapalı oyun alanlarına doğru değiştiği, grup oyunlarından çok bireyler ve sanal oyunların tercih edildiği ve fabrika türü oyuncakların doğal oyuncaklardan daha fazla tercih edildiği şeklindedir.

Pekğöz Çeviker (2021), beden eğitimi ve oyun dersinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi ve bu ders kapsamında sınıf öğretmenlerine hizmet içi eğitim programının tasarlanması ve uygulanmasını amaçladığı bu çalışmada, araştırma yöntemi olarak karma yöntem desenlerinden çok aşamalı yöntem araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmada nitel veri toplama aracı olarak alanyazın taraması, doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersine Yönelik Hizmet içi Eğitim Gereksinimlerini Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinin Keçiören ilçesindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Beden eğitimi ve oyun dersi ile ilgili ihtiyaçlar belirlenmiş ve hizmet içi eğitim programı tasarlanmıştır. Tasarlanan hizmet içi eğitim modeli 25 sınıf öğretmenine uygulanmış olup, uygulama öncesi ve sonrası öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda hazırlanan hizmet içi eğitim programı yeterli görülmüş ve öğretmenler tarafından olumlu dönütler alınmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama aracına, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada çocuk oyun alanları ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle ayrıntılı bir inceleme olduğu için nitel araştırma modellerinden, durum çalışması yaklaşımı benimsenmiştir. Bu araştırma için durum çalışmasında bulunan basamaklar dikkate alınarak planlanmış ve uygulanmıştır. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırma genellikle insan davranışına ilişki araştırmalarda kullanılır. Nitel araştırmalar araştırma yapılan konuda yer alan bireylerin duygu, düşünce ve tecrübeleri gibi nesnel olmayan konularla işbirliği içerisinde yürütülmektedir. Nitel araştırmalar herhangi bir sınırlandırmaya tabii değildir. Rakamlarla sınırlandırılmaz. Nitel araştırmada parçalardan bütüne ulaşmak yani tümdengelim esastır (Aslan,2018).

Nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması, bir konu ile ilgili ayrıntılı bilgi edinmede veya bir olayın doğruluğunu araştırmada kullanılan bir yaklaşımdır (Akar, 2019). Durum çalışmasında araştırma konusu, araştırılan konuya bağlı olarak süresi belli olmayan çeşitli kaynaklar yardımıyla (ses kaydı, video kaydı, yazılı belgeler, gözleme dayalı olaylar vb.) incelenen ve mantık çerçevesi içerişinde yorumlanır (Paker, 2021).

3.2. Çalışma Grubu

Sınıf öğretmenleri belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt temelli örnekleme yöntemi kullanılmış olup, Malatya ilinde resmi okullarda görev yapmakta olan 20 sınıf öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda çalışan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler hakkında demografik

bilgiler ise şu şekildedir: Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yaş ortalaması 42-43; araştırmaya katılan 20 sınıf öğretmeninden 19'u lisans, 1 sınıf öğretmeni ise eğitim enstitü mezunu; araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ortalama 19-20 yıldır görev yapmakta olduğunu ve hemen hemen hepsi 3'ten fazla okul değişikliği yaptığını görüşmeler sırasında söylemiştir (bkz: Tablo 1). Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğretmenler Hakkındaki Demografik Bilgiler

Yaş	Öğrenim Durumu	Kıdem	Çalışılan Okul Sayısı	Mevcut Okuldaki Çalışma Yılı	Okuttuğu Sınıf	Akıl ve Zekâ Oyunları Kursu Alınma Durumu
42	Lisans	20	3	6	2	Alınmadı
46	Lisans	25	5	7	1	Alınmadı
41	Lisans	19	5	3	1	Alınmadı
30	Lisans	6	2	1	1	Alınmadı
40	Lisans	18	3	1	3	Alındı
47	Lisans	23	7	3	3	Alınmadı
43	Lisans	17	6	1	2	Alınmadı
65	Eğitim Enstitüsü	43	5	7	3	Alınmadı
44	Lisans	22	3	16	3	Alınmadı
42	Lisans	19	3	1	4	Alınmadı
40	Lisans	16	4	11	4	Alındı
34	Lisans	10	4	1	1	Alınmadı
44	Lisans	24	4	8	4	Alınmadı
47	Lisans	21	5	7	1	Alınmadı
44	Lisans	22	3	10	3	Alınmadı
36	Lisans	14	4	2	2	Alınmadı
38	Lisans	15	3	10	2	Alınmadı
47	Lisans	23	3	14	3	Alınmadı
51	Lisans	28	4	11	2	Alınmadı
34	Lisans	11	4	3	4	Alındı

3.3. Verileri Toplama Aracı

Nitel araştırmalarda en fazla kullanılan veri toplama araçları gözlem ve görüşmedir. Bu araştırmada kullanılan görüşme, belli bir konu ile ilgili soru sorma ve cevap alma işidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Görüşme türüne göre bilgi edinilmek

istenilen konu kapsamında sorular hazırlanır ve araştırmaya katılan kişinin cevap vermesi beklenir. Bu sayede kişinin duygu, tutum ve düşünceleri ile ilgili bilgi ediniyorken, sözel iletişim ile kendini daha rahat ifade etmesini sağlar.

Görüşme sadece konuşma ve dinlemeye yönelik olduğu için basit bir veri toplama aracı olduğu düşünülebilir. Fakat görüşme yapılan veya yapılan kişilerin iç dünyasına girmeyi, öznel düşüncelerini anlatması; kendi yaşantıları doğrultusunda tutumları, yorumlarını da katarak sorulara cevap vermesidir. Yine araştırmacının da görüşme yapılan kişinin duygu, düşünce ve tutumlarını anlamaya çalışmasıdır. Araştırmacının yani görüşmeyi başlatan kişinin görüşmeyi konudan sapmaması ve konu ile ilgili yeterli veriye ulaşması için dikkat, sabır, öngörü gibi becerilere sahip olması gerekir. Kişinin tecrübesi ve bilgisi, görüşmenin başarılı olması ile doğrudan ilişki içerisindedir (Yıldırım, 2017).

Yarı yapılandırılmış görüşmelerde amaç belki bir konu hakkında detaylı bilgi sahibi olmaktır ve bu amaçla sorular açık uçludur. Görüşmenin gidişatına göre katılımcıya ekstra sorular yöneltilir. Bu araştırmada da yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda demografik bilgiler dışında 8 soru etrafında görüşmeler yapılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular 2 sınıf eğitimi alan uzmanına, 1 Türkçe öğretmenine ve 1 ölçme değerlendirme alan uzmanına gösterilerek kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Uzman görüşleri sonrasında sorularda düzeltmeler yapılmıştır. Araştırmanın pilot uygulaması 2022 yılında yapılmıştır, öğretmenlere sorulan sorulardan işlevsiz olanlar görüşme sorularından çıkarılmış öneriler doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu yeniden düzenlenmiştir (Kurtbağ ve Akkaya, 2022). Araştırmanın asıl uygulaması 2023 yılında gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

İlkokul çocuk oyun alanları ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri, yarı yapılandırılmış görüşme formları ile alınmış ve alınan görüşler içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, nitel veri analizi yöntemlerinden sıkça kullanılan yöntemlerden biridir. İçerik analizi, gözlem ve görüşme sonucunda elde edilen bilgileri özetleyerek ilişki kuraya dayanır. İçerik analizinde elde edilen bilgiler, uygun bir şekilde kategorileştirilerek okuyucunun anlayacağı bir şekilde düzenlenir ve yorumlanır.

(Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda kategoriler ve kodlar oluşturulmuştur.

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler, öğretmenlerin çalıştığı okul binalarda gerçekleşmiştir. Öğretmenlere görüşme öncesi sorular ulaştırılmış ve kendilerinin uygun olduğu tarih ve zaman diliminde görüşmeler yüz yüze olarak yapılmıştır. Görüşmelerin kimisi öğretmenlerin kendi sınıfında, kimisi ise öğretmenler odasında gerçekleşmiştir. Yapılan görüşmeler en az 5, en fazla 15 dakika olmak üzere 5-15 dakika arası sürmüştür.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin dökümü yapılarak Microsoft Office Word programı kullanılarak yazı dökümü yapılmıştır. Times New Roman yazı tipi ve 12 punto metin boyutu seçimi yapılarak her bir öğretmen için “Ayrıntılı Görüşme Kayıt Döküm Formu” düzenlenmiştir. Elde edilen verilerin içerik analizi yapılmıştır. Güvenirliği tespit etmek amacıyla 2 kodlayıcı tarafından kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerin karşılaştırması yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplamasında Miles – Huberman tarafından önerilen Güvenirlik = $\frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$ güvenilirlik formülü kullanılmış ve araştırmanın güvenilirlik kat sayısı %82 olarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde verilerin analizinden elde edilen bulgular tablolar şeklinde gösterilmiş ve oluşturulan temalar örneklerle desteklenmiş, yorumlanmıştır. İlkokul çocuk oyun alanlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre bulgular verilmiştir.

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Oynadıkları Oyunlara İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 2.
Öğrencilerin Oynadıkları Oyunlara Tablosu

Kategori / Kod	Frekans
Futbol	12
Kovalamaca	10
İp atlama	8
Yerden yüksek	7
Yakan top	7
Saklambaç	6
Mendil kapmaca	4
Köşe kapmaca	3
Kurt baba	2
Basket atma	2
Çizgi oyunları	2
Top atma	1

“Çocukları beden eğitimi ve oyun dersinde serbest bıraktığınızda veya teneffüslerde oynadıkları en fazla oyun nedir?” sorusuna sırasıyla 12 öğretmen futbol, 10 öğretmen kovalamaca, 8 öğretmen ip atlama, 7 öğretmen yerden yüksek ve yakan top, 6 öğretmen saklambaç, 4 öğretmen mendil kapmaca, 3 öğretmen köşe kapmaca, 2 öğretmen kurt baba, basket atma ve çizgi oyunları, 1 öğretmen ise top atma demiştir.

Bunun yanında mevsimsel olarak oynadıklarını oyunların değişiklik gösterdiğini ve erkekler ve kızların genellikle ayrı ayrı oyunlar oynadığını söylemiştir (bknz: Tablo 2).

Ö4: *“Valla çocuklar genellikle futbol oynuyor, yakan top oynuyorlar yani bu oyunları oynuyorlar. Bir de saklambaç filan buna benzer oyunlar oynuyorlar şu anda.”*

Ö2: *“Çocukların kendilerinin anlaşarak oynadığı yakan top bir de mendil, uu, kapmaca oyunu.”*

Ö14: *“Yakalamaç” (...)* *“Başka yerden yüksek oynuyorlar. Beraber oynarsak mendil kapmaca oynuyoruz. Ondan sonra evet. Bir de kurt baba mıydı bir oyunlarınız vardı? Kurt baba diye. Köşe kapmaca.”*

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarına İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3.

Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarına İlişkin Görüşleri Tablosu

Kategori / Kod	Frekans
Okul bahçesi	20
Okul binası	20
Sınıf	20
Kapalı spor salonu	3
Zeka oyunları sınıfı	2
Toplantı salonu	2

“Okulunuzdaki oyun alanları nerelerdir?” sorusuna öğretmenlerin hepsi okul bahçesini ve sınıfları söylemişlerdir. Buna ek olarak 2 öğretmen zeka oyunları sınıfı, 3 öğretmen kapalı spor salonu, 2 öğretmen okullarında bulunan toplantı salonlarını söylemişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin hepsi materyal açısından eksik olduğunu, kendi imkanlarıyla sağlamaya çalıştıklarını söylemişlerdir (bknz: Tablo 3).

Ö3: *“Bahçe.” ... “Alternatif aşağıda var ama oraya hiç inmedik. Hava durumu iyi olmadığı zaman sınıftayız zaten çıkmıyoruz.”*

4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Alanlarının Okul Mevcuduna Göre Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Tablo 4.
Oyun Alanlarının Okul Mevcuduna Göre Uygunluğu Tablosu

Kategori / Kod	Frekans
Uygun	14
Uygun değil	6

“Okul bahçesinin genişliği okul mevcuduna uygun mu?” sorusuna öğretmenlerin 14’ü uygun bulurken, 6 öğretmen yetersiz bulmuştur (bknz: Tablo 4).

Ö15: “Yani, bence yeterli değil.”

Ö6: “Değil.”

Ö13: “Okul mevcudu, aslında uygunda yani biraz daha alternatifli oyunların oynanabileceği, u, şeylerin alanların oluşturulması daha faydalı olur diyorum. Yani çünkü oyun hem çocuğun kendini ifade etmesine hem, u, kendi özgüvenini kazanması açısından önemli olduğu için klasik oyunlardan ziyade daha böyle alternatifli oyunların oynanabileceği, u, malzemelerin sağlandığı daha çok malzemenin olduğu ve o malzemelerle oynanabilen oyunların oynanabileceği alanlar oluşturulursa, u, o çocuklar için hem enerjisini atma anlamında hem, u, sıkılan çocukların sıkıntısının gitmesi anlamında çok faydası olur diye düşünüyorum.”

4.4. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Çocuk Oyun Alanlarının İlkokul Kademesine Uygunluğu ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 5.
Okul Bahçesinin Duvar ve Zemin Uygunluğu ve İlkokul Çocuğunun Seviyesine Uygunluğu Tablosu

	Kategori / Kod	Frekans
Duvar ve Zemin Durumu	Uygun değil	18
	Zemin kilitli taş	9
	Zemin parke taş	9
	Uygun	2
Okul Bahçesi Yeşillik Alan Durumu	Yetersiz	13
	Yeterli	7
	Öğrencilerin ekim-dikim işlemi yapabileceği ortam mevcut	9
Okuldaki Ekim-Dikim Durumu	Öğrencilerin ekim-dikim işlemi yapabileceği ortam yok	11

“Okul bahçenizin duvar ve zemini nasıl, ilkokul çocuğunun seviyesine uygun mu?” sorusuna çoğunlukla zeminin kilitli taş, parke taş cevabı verilmiştir ve bu zemini 18 öğretmen uygun bulmazken, 2 öğretmen uygun bulmuştur. Uygun bulmayan 18 öğretmen zeminin kazalardaki hasarı arttırdığını söylemiş ve bunun yerine yumuşak bir zemin veya yapay çim olması gerektiğini söylemiştir (bknz: Tablo 5).

Ö17: “Bahçe duvarı yaklaşık 1 metre. Bütün taraf, her taraf çevrili. Üstünde de şey var, uı, tel örgü var.” “Yok, çünkü genel olarak düştükleri zaman zemin çok sert olduğu için yani yaralanmalar çok oluyor. O şey olsa biraz daha yumuşak esnek zemin olsa biraz daha iyi olacak tabiki.”

Ö16: “Zemini yani parke döşenmiş beton. Öğrenciler açısından sıkıntı olabiliyor ama hafif yaralanmalar olabiliyor. Plastik olsa belki daha iyi olabilir ya da kum alanları olsa daha iyi olabilir. Bir sıkıntı yaşamıyoruz yani.”

“Okul bahçesi yeşillik alan açısından yeterli mi?” sorusuna 13 öğretmen yetersiz cevabını vererek özellikle havaların sıcak olduğu zamanlarda çok zorlandıklarını söylemiştir. 7 öğretmen ise yeşil alan ve gölgelendirme açısından okul bahçelerini

yeterli bulmuşlardır. Bunun yanında 9 öğretmen çocukların ekim-dikim işlemi yapabileceği ortamın olduğunu söylerken, 11 öğretmen böyle bir ortamın olmadığını söylemiştir (bkz: Tablo 5).

Ö18: “Yeşillik de yok.”

Ö14: “Ne yazık ki o konuda çok eksiklerimiz var. Okul bahçemizde bir ağacımız bile yok.” (...) “Gölgelendirme de yetersiz.”

4.5. Sınıf öğretmenlerinin Okullarına Bulunan Oyun Alanlarının Fırsat Eşitliği Sağlama Durumuna ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 6.

Sınıf Öğretmenlerinin Okullarına Bulunan Oyun Alanlarının Fırsat Eşitliği Sağlama Durumuna ile İlgili Görüşleri Tablosu

Kategori / Kod	Frekans
Fırsat eşitliği yok	13
Önceki okulumdaki imkanlar daha fazla	10
Şimdiki okulumdaki imkanlar daha fazla	3
Olumsuz açıdan fırsat eşitliği var	7

“Önceki çalıştığımız okullara göre baktığımızda fırsat eşitliği açısından okul bahçesini nasıl buluyorsunuz? sorusuna öğretmenlerin 10 tanesi önceki okullarındaki imkanların daha fazla olduğunu, fırsat eşitliği açısından aynı olmadığını söyledi. 3 öğretmen önceki okullarındaki imkanlarının daha kötü olduğunu ve şuanki okuldaki durumun daha iyi olduğunu belirterek fırsat eşitliği olmadığını söylemiştir. 7 öğretmen ise olumsuz açıdan fırsat eşitliğinin aynı olduğunu söyledi ve okulların bahçelerinin yetersiz ve eksik olduğunu bildirmiştir (bkz: Tablo 6).

Ö11: “Yani fırsat eşitliği açısından, hani dediğim gibi eski okulumda ortaokul ilkokul beraberdi. Öğrenci kalabalıktı ama bahçemiz böyle, yani şeydi. Her oyun alanı için farklıydı mesela. Dediğim gibi seksek de vardı, köşe kapmaca da vardı. Ondan sonra, uı, onun ismi neydi ya, unuttum şuanda ama. Şeydi o zıplama oyunu da vardı. İşte voleybol işte sahası ayrıydı. Basketbol vardı. Yani hani bahçemiz küçüktü tüm 350 öğrenci için ama her köşede farklı bir oyun alanı vardı. Hani burayla kıyaslarsak. Hani burada bahçe büyük ve öğrenci sayımız az ama böyle oyun tarzı seçenek yok.”

4.6. Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Araçları ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 7.

Sınıf Öğretmenlerinin Okullarında Bulunan Oyun Araçları Tablosu

Kategori / Kod	Frekans
Bir takım oyun araçları var ancak yetersiz	12
Basketbol sahası ve potası ve top	6
Çizgi oyunları malzemeleri	4
Futbol sahası, filesi ve top	2
Hiç bir şey yok	8

“Okul bahçesinde bulunan oyun araçları nelerdir ve yeterli mi?” sorusuna 8 öğretmen bahçede hiçbir şeyin bulunmadığını söylerken, 12 öğretmen basketbol sahası ve potası, çizgi oyunları, futbol sahası olduğu söyledi ve bunların yetersiz olduğunu ekledi (bknz: Tablo 7).

Ö8: “Şuan da sınıfımızda yok, okulumuzda yok, okul bahçemizde de yok.”

Ö12: “Okul bahçemizde, uu, basketbol potaları var, u, seksek ya da çizgi oyunu için düzenlemiş, çizilmiş, çizgili yerler var. Iu, okul bahçemizin etrafı duvar ve üzeri tel örgülüyle çevrili, duvar kenarlarındaki yetişmiş ağaçlar gölge etmesi bakımından avantajlı. Yine okul bahçemizde duvarın kenarında, uu, iki musluklu bir çeşmemiz var. El yıkama durumunda filan, uu, bina içerisindeki lavaboya gitmeye gerek kalmadan, uu, kullanabildikleri, u, bir alan, uu, bununda, uu, yararlı olduğunu düşünüyorum. Yarar sağladığını düşünüyorum. En azından oyun oynarken zaman kazandırıyor.”

Ö11: “Yok, yeterli olduğunu düşünmüyorum. Hani toplar var evet ama mesela ben kendim şey aldım, hulahop aldım. Onla farklı etkinlikler yaptırabiliyorum mesela. Ya da hani atık maddelerden çocuklara oyunlar oynatmaya çalışıyorum. Hani onları bile oyun aracı olarak kullanmaya çalışıyorum. Ama okulumuzda hani yeteri kadar oyun aracı var mı, yok. Ben kendi imkanlarımla sağlıyorum.”

4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Akıl Ve Zeka Oyunlarına İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 8.
Sınıf Öğretmenlerinin Akıl Ve Zeka Oyunlarına İle İlgili Görüşleri Tablosu

Kategori / Kod	Frekans
Akıl ve zeka oyunları eğitimi aldım	3
Akıl ve zeka oyunları eğitimi almadım	17
Akıl ve zeka oyunlarını sınıfta kullanmak faydalıdır	20
Birlik olma	6
Paylaşma	5
Strateji geliştirme	4
Dikkati artırma	3
Davranış bozukluğunu düzeltme	2
Derste başarılı olan öğrenci bu oyunları da iyi oynuyor	1

“Akıl ve zeka oyunları kursu aldınız mı ve sınıfınızda bu oyunları oynatıyor musunuz?” sorusuna sadece 3 öğretmen kurs aldığı söylenilmiş ama öğretmenlerin hepsi sınıfında bu oyunları oynattığını söylemişlerdir. Bu oyunların birlik olma, paylaşma, strateji geliştirme, dikkati artırma, davranış bozukluğunu düzeltme gibi birçok faydalarını gözlemlediklerini söylemişlerdir. Bunun yanı sıra 1 öğretmen, dersi iyi olan öğrencinin bu oyunları diğer öğrencilere göre daha iyi oynadığını söylemiştir (bkz: Tablo 8).

Ö5: “Evet, renkli küplerimiz var, mangalamız var, satrancımız yok. İu, çocuklar oyun derslerinde de teneffüslerde de istedikleri zaman alıp oynayabiliyorlar.” ...
“Renkli küpler 2. sınıf çocukları için, u, etkili bir oyun diye düşünüyorum. Çünkü dikkatlerini topluyorlar. İu, mangalayı daha böyle, uu, yeteri kadar o stratejilerini uygulayabilecek durumda değiller. Sadece vakit geçirmek için oynuyorlar.”

Ö10: “Evet, zeka, düşünme yeteneği, uu, önceden tahmin etme, hedef belirleme. Ya zaten bunları düşünerek, benim ilgi alakam da vardı biraz bu akıl ve zeka oyunlarının. İu, önceki yıllarda da çalıştığım okulda da aldırıştım tek tek öğrencilere. Yine burada da hani önce okuma yazmayı öğrendikten sonra çocuklar biraz daha hani, uu, gelişmeleri adına, matematiğe yoğunlaşmaları adına, uu, oyun alanları da mevcut

değil biliyorsunuz, uı, serbest etkinlik derslerimizi genellikle, biraz sonra mesela bu dersimizi de öyle yapacağız. Oynatıyorum.”

Ö16: “Görüyorum. Öğrencilerimiz daha iyi düşünüyor. Farklı taktikler geliştirenler oluyor. Öğrendikten sonra çok büyük farklar gözlemleniyor. Öğrenciler arasında davranış bozuklukları bitmiş olduğunu gördüm. Çok öğrenci de bunu gördüm ve yaşadım. zihinsel gelişimde ve becerilerinde akıl yürütmelerle çok büyük faydaları var. Bunun dışında zeka oyunlarının yarışmalarında öğrenci rekabeti açısından da çok büyük faydası var. Yarışma ortamı yani sosyal girişimlerinde faydalı olduğunu düşünüyorum.”

4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Oyunlar ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 9.
Sınıf öğretmenlerinin dijital oyunlar ile ilgili görüşleri tablosu

Kategori / Kod	Frekans
Evet	18
Motivasyonu artırıyor	11
Dikkat çekiyor	7
Hayır	2
Evde telefon tabletle yeterince uğraşıyorlar, okulda uzak dursunlar	2

“Dijital oyun oynatıyor musunuz ve faydalı buluyor musunuz? sorusuna öğretmenlerin 18’i olumlu cevap verirken, 2 öğretmen olumsuz cevap vermiştir. Dijital oyuna sınıflarında yer vermeyen öğretmenler evde çocukların sürekli telefonla uğraştıklarını ve okulda biraz uzak durmalarını istediği için oynatmadığını söylemişlerdir. Sınıfta dijital oyunlara yer veren öğretmenler ise motivasyonu artırma, dikkat çekme gibi birçok faydasını gözlemlediklerini söylemiştir (bkz: Tablo3).

Ö9: “Oynatmıyoruz çünkü bağımlılık yapıyor diye korkuyoruz. Çünkü evlerinde sürekli veliler tablet veriyor, telefon veriyor. Sınıfta en azından oynamasınlar istiyoruz. Onun için müsaade etmiyorum.”

Ö7: “Evet son birkaç haftadır oynatıyorum. Dijitalden kasıt eğer şeyse.. tema vakfının bir sitesi var oradan oynatıyorum. (...) Genelde dersten ziyade şöyle günlük yaşam için atıklarla ilgili. Atıkları eşleştirme hangisi doğal atık veya plastik atık buna

benzer. (...) Çocuklar bunu oyun olarak değerlendirdiği için muhtemelen bilinç altına yerleşiyordur kısa vadede olmasa da uzun vadede bunun faydasını görebiliriz.”

4.9. Sınıf Öğretmenlerinin İdeal Bir Okul Oyun Alanına İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 10.

Sınıf öğretmenlerinin ideal bir okul oyun alanına ilişkin görüşleri tablosu

	Kategori / Kod	Frekans
Zemin Türü	Yumuşak	14
	Sert	6
Oyun Araçları	Çeşitli (Trambolin, havuzlu, vb.)	16
	Klasik (Salıncak, kaydırak, vb.)	2
	Boş Alan	2
Oyun Alanı Türü	Açık	2
	Kapalı	3
	Açık ve Kapalı	15

“Siz kendiniz bir okul bahçesi için oyun alanı tasarlamak isteseniz nasıl bir yer tasarladınız?” sorusuna öğretmenlerin 14’ü yumuşak zemin, 6’sı sert zemin; 16’sı oyun aracı olarak çeşitliliği fazla, 2’si sadece salıncak, kaydırak gibi klasik oyun araçlarının bulunduğu, 2’si herhangi bir aracın bulunmadığı boş bir alan; öğretmenlerin 15’i hem açık hem de kapalı oyun alanı istediğini, 3’ü kapalı oyun alanı istediğini, 2’si ise açık oyun alanı istediğini söylemiştir (bkz: Tablo19).

Ö1: “Öncelikle oyun alanlarının sınırlarının belli olduğu, u, çocuklara zarar vermeyecek şekilde zemininin yumuşak bir şekilde olduğu bir oyun bahçesi planlardım ki Darende merkezde Cumhuriyet İlkokulunda böyle bir oyun alanı var. Zemini tamamen şey ama etrafı camla çevrili. Ben camla çevrili olmasını istemezdim. Kapalı olsun ama cam olmasını istemezdim. Çünkü çocuklara daha kötü bir yaralanmaya sebep verebilir. Açık olmasını isterdim, telle çevrili ama tabanının yumuşak bir şekilde olmasını isterdim. Mesela yakan top oynamak için, ip atlamak için ya da voleybol oynamak için kapalı bir alan ya da basketbol oynamak için kapalı bir alanın okulumuzda olmasını isterdim. Yine kapalı bir şekilde çocuk bahçesinin olmasını isterdim. Mesela anasınıfı için kum havuzlarının, kaydırakların, sal, salıncakların olmasını isterdim ki çocuklar buralarda daha çok vakit geçirebilsin. Ama dediğimiz gibi şartlar elveriyor mu elvermiyor mu, bunu yetkililer daha iyi biliyor.”

Ö9: “Şimdi oyun parkı olmaz. Çocuklarda onu sağlayamayız, güvenliği. Zemin daha yumuşak bir zemin olabilir. Daha düşüklerinde zedelenmeyecek bir yer olabilir.”
... “Hiç, bence hiçbir şey olmasın oyun aracı olarak. Çünkü çocuklar onu paylaşamaz.”

Ö12: “Evet, zemin. Zemin önemli. Iı, düşmelerinin olası olduğu oyunlar için zemini daha yumuşak bir alan oluşturulabilir. Bunun yararlı olduğunu, yararlı olabileceğini düşünüyorum. Iı, onun dışında bazı okullarda oyun parkı malzemelerinin olduğunu görüyorum ama kontrolsüz kullanırsa kazalara sebep olabilir diye düşünüyorum. O yüzden okul bahçeleri için pek ideal olmadığını düşünüyorum oyun parkı gereçlerinin. Ne mesela salıncak, kaydırak, tahta, tahterevalli gibi ıı, araçların okul bahçesi için çok ideal olmadığını düşünüyorum. Zaten, ıı, birçok mahallede, ıı, kurulmuş vaziyette görebiliyoruz, var. Ailelerin kontrolünde birçok çocuk bunları kullanabiliyor, oynayabilir. Iı, ama okul bahçesinde nöbetçi öğretmen, ıı, çok iyi kontrol edemeyebilir diye düşünüyorum.”

Ö19: “Şimdi zeminde bazı parklarda da görüyorum plastik kaplama. Bunları çok sağlıksız bulduğum ve kokuda yaptığı için ben bunları koymazdım. Iı toprakta çok toz çıkarır. Bence zeminler gayet şuan güzel. Iı yani ne kaplama deniyor ona parke. Parke taşları gayet uygun diye düşünüyorum. Bütün oyun alanlarını tasarlardım. Tenis kortlarından, voleybol, basketbol, futbol sahalarını... Iı yine aynı şekilde çizerek de işte çizmeli oyunlar ne bileyim sek sek olsun simit başka aklıma gelmiyor şuan oyunlar bahçe oyunları. Bunların çizildiği alanlar mekanlarda tasarlardım. Çocuklar mutlu olurdu en azından oyun oynarken diye düşünüyorum.”

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlara ve tartışmalara, bunlar doğrultusunda çocuk oyun alanlarının eksik olduğu noktaları artırılmasıyla ilişkin önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler serbest kaldıkları zaman kimisi kendi başına oynamayı tercih ederken kimisi ise arkadaşlarıyla birlikte grup oyunlarını oynamayı tercih etmektedir. Burada çocukların oynadıkları oyunların zamanla değişiklik göstermesi ile birlikte hemen hemen her zaman futbol ve kovalamaca oyunlarının ağırlıklı olarak oynandığı görülmüştür. Burada çocukların serbest zamanlarında oynamış oldukları oyunları tek bir tane ile sınırlamak yerine sınıf öğretmenleri 10'dan fazla oyun saymışlardır. Bu da çocukların çeşit çeşit oyunlar oynadığını ortaya çıkartmıştır. Bedirhanoğlu (2011)'nin ilköğretim I. Kademe öğrencilerinin oynadıkları oyunlar ile ilgili yapmış olduğu çalışmada mevsimlere göre çocukların serbest bırakıldıkları oynadıkları oyunlarda farklılık olduğu görülmüştür. Çocukların yaşlarına göre farklı oyunlar seçtiği ulaşılan sonuçlardan biri olmuştur. Mesela 2. Sınıf öğrencisi körebe, köşe kapmaca oyunlarını tercih ederken 4. Sınıf öğrencilerinin seksek, topaç gibi oyunları seçtiği görülmüştür. Farklı yaşta olan öğrencilerin aynı oyunu ebelemece, yakan top gibi seçtiği de elde edilen sonuçlardan biridir. Oyunlardan bir kısmını genellikle kız, bir kısmını genellikle erkek çocuklarının oynadığı ama çok büyük bir farklılığın olmadığı, her oyunu hem kız hem de erkek çocuklarının oynadığı görülmüştür. Erten ve Demir (2019)'in Düzce'deki bir ilkokulda, ilkokul öğrencilerinin gelişimi üzerine çocuk oyun alanları ile ilgili yaptıkları araştırmada çocuklarının yaşları ile grup oyunlarını oynamaları yönünde doğrudan bir ilişki olduğu ve grup oyunlarındaki oyun oynama süresinin derslerinde olan başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Oyun alanlarının boş ve müsait kısımlarında yaşı büyük çocuklar ağırlıklı olarak kendi oyunlarını kurup oynadıkları gözlemlenmiştir.

Sınıf öğretmenleri çocuk oyun alanı olarak okul bahçesi ve okul binası olduğunu belirtmişlerdir. Okul bahçesinin dış etkenlerden ötürü kullanılmadığı durumlarda sınıf

içinde oynanacak oyunlara yöneldiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 20 sınıf öğretmeninde yalnızca 3'ü kapalı spor salonu olduğunu belirtmiş, bu öğretmenlerden 2'si çocukların yaş seviyelerinin altında olduğu için kullanmadıklarını, 1'i ise ulaşımdan ötürü kullanmadıklarını belirtmiştir. Bu durumda kapalı bir çocuk oyun alanı ihtiyacı vardır fakat bunun da yetersiz olduğu belirlenmiştir. Kaya ve Kaya (2014)'nın çocuk oyun alanları ile ilgili 20 öğretmenin görüşünü aldığı çalışmada, öğretmenler en fazla sorunun oyun alanının olmaması olarak belirtmişler. Özgen ve Aytuğ (1992)'un İstanbul'da bulunan 4 çocuk oyun alanı ve araçları üzerine yaptığı çalışmada oyun alanlarının yetersiz, alandaki araçların eksik olduğu, olan araçların ise çocukların gelişim özelliklerine uygun olmadığını ve bu sebeple tehlikeli olduğunu sonucuna ulaşmışlardır. Şahin (2021)'in geçmişten günümüze çocuk oyun alanlarındaki değişimleri incelediği çalışmasında, okulda, sokaklarda, evlerinin/apartmanlarının önünde oyunlar oynadıklarını belirlemişler ve açık oyun alanlarının genellikle kapalı oyun alanlarına doğru bir artış gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin 14'üne göre okul bahçesinin genişliğinin okul mevcutlarına göre uygun, sınıf öğretmenlerinin 6'sına göre uygun olmadığı belirlenmiştir. Buradan okul bahçesinin genişliğinin okul mevcuduna göre yeterli genişlikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu sonuç diğer araştırmaların bir çoğu ile paralel değildir. Karadağ vd. (2012)'nin Düzce ilindeki 35 okuldaki çocuk oyun alanları ile ilgili yaptığı çalışmada, okul mevcuduna göre okuldaki çocuk oyun alanının genişliğinin yetersiz olduğu, yine aynı şekilde oyun araçlarının çeşitliliğinin fazla olmadığı bulunmuştur. Yeşillik ve gölgelendirme açısından da oyun alanları yetersiz, duvarının ve zeminin çocuklara göre uygun olmadığı ve risk oluşturduğu belirlenmiştir. Çocuk oyun alanlarında çöp, çeşme, oturmak için bir alanın mevcut olmadığı, spor alanı olarak da bir alanın mevcut olmadığı da ulaşılan sonuçlar arasında yer almıştır. Aksoy (2011)'un 8 ilde çocuk oyun alanlarına ilişkin yapmış olduğu çalışmada, çocuk oyun alanının genişliğinin yetersiz olduğu, yine bitkisel tasarım açısından, ağaç bakımından yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinden 18'i okul bahçesinin zemininin ve duvarının uygun olmadığını ve kilitli taş, parkeden oluştuğu, 2'si ise okul bahçesinin ve duvarının uygun olduğunu belirtmiştir. Buradan çocuk oyun alanlarının zemin ve duvarının çocuklara uygun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Yağmurlu (2020)'nin okul öncesi çağındaki çocukların öz düzenleme ile çocuk oyun alanlarının özellikleri ile ilgili yaptığı

çalışmada, zemin ve gölgelendirme açısından orta düzeyde, oyun araçlarının çeşitliliği konusunda yetersiz olduğu, ağaçlandırma ve yeşillik açısından ise yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaya (2020)'nin okul bahçesi ile ilgili yapmış olduğu çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin yeşil alan, spor alanları, oyun alanları vb. yönünden zengin okul bahçeleri istedikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan yöneticiler ise okul bahçelerinin zemininin büyük kısmının beton ve taş parkeden oluştuğu ve bunun çocuklar için uygun olmadığını düşünerek yumuşak zemin olarak kauçuk, toprak ve çim zemin gibi yerleri istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Duman ve Koçak (2013)'in Konya'da çocuk oyun alanlarına ilişkin yaptıkları çalışmada zeminin çoğunlukla kauçuk maddeden kaplandığı ve zeminin uygun olduğunu, ağaçlarının yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk oyun alanlarında bulunan bankların ise yeterli olmadığı da ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Sınıf öğretmenlerinden 13'ü çalıştıkları okulun bahçesine göre yeşillik alan açısından yetersiz, 7'si ise yeterli bulduğunu dile getirmiştir. Bu da okul bahçelerinin özellikle ağaçlandırma, çimlendirme konusunun yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç kimi araştırma ile paralellik gösterse de kimi araştırma ile tam tersiz durum söz konusu olmuştur. Taştepe vd. (2016)'nin ekolojik açıdan incelemiş olduğu 6 çocuk oyun alanlarının ağaçlandırma-yeşillik açısından yeterli, zemin açısından toprak, çim vb. gibi çeşitli olduğunu ve engebe açısından da kısmen yeterli olduğu, tepe ve çukurun her oyun alanında olmadığını belirmişlerdir. Öztürk Samur ve İnal Kızıltepe (2018)'nin Aydın'daki çocuk oyun alanlarına ilişkin yapmış oldukları çalışmada gölgelik alanın yeterli kadar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yeşil ve Beyli (2018)'nin Ordu'daki çocuk oyun alanlarına ilişkin yapmış oldukları çalışmalarında, yeşil alan ve bitki kullanımı açısından yeterli bulunmuş fakat kullanılan bazı bitkilerin çocuklar için uygun olmadığı görülmüştür. Genellikle kauçuk zeminlerde bakımının yapılmamasından ötürü riskli, çocuklara zarar verebilecek durumlar ortaya çıkmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin %60'ı okul bahçesinde bazı oyun araçlarının olduğunu fakat yetersiz olduğunu, sınıf öğretmenlerinin %40'ı ise okul bahçesinde hiçbir aracın olmadığını dile getirmiştir. Bu görüşler de çocuk oyun alanlarında oyun araçlarının yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Turan vd. (2020)'nin sınıf öğretmenlerinin geleneksel çocuk oyunlarını oynatma hakkında görüşlerinin alınması ile ilgili yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmenleri en fazla mekan, daha sonra ise oyun araçları açısından sıkıntı yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Kısakürek vd. (2018)'nin çocuk oyun alanlarının

kullanıcı görüşlerine göre yaptıkları çalışmada, çocuk oyun alanlarının basket ve futbol alanlarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Aklıbaşında vd. (2018)'nin Nevşehir'deki yapmış oldukları çocuk oyun alanları ile ilgili çalışmada geleneksel oyun araçları olan salıncak, kaydırak vb. hemen hemen her alanda görüldüğü, basketbol sahası, voleybol sahası gibi spor sahaları açısından yetersiz olduğu görülmüştür.

Oyun araçlarındaki kullanılan sert materyaller, oyun araçlarının yanlış yere konumlandırılması, oyun alanlarının dar olması ve öğrencilerin birbirini göremeyecekleri yerlerde bir anda karşılaşmaları sonucu kaza ve yaralanmaların olduğu, okul bahçesi zeminin sert olmasından ötürü alınan hasarın da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Sarıaslan Senyen ve Erdoğan (2019)'ın çocuk oyun alanlarında güvenliğin değerlendirilmesi üzerine yaptıkları çalışmada, çocuk oyun alanlarında bulunan materyallerin yanlış konumlandırılmasından ötürü ve yanlış malzeme seçiminden ötürü yetersiz, güvenliği düşük görülmüştür. Bunların düzeltilmesi sonucunda çocuk oyun alanlarında olan kazalarda da düşüş olabileceğini belirtmişlerdir. Deretarla Gül (2012)'ün ebeveynler ile yaptığı çocuk oyun alanları ve çocuk oyun alanlarındaki materyaller ile ilgili çalışmasında, oyun alanlarındaki kazaların sebepleri arasında oyun aletlerinin güvenli olmaması sebepler arasında yer almaktadır. Oyun alanında bulunan araçların genellikle salıncak, kaydırak gibi geleneksel oyun araçları olduğu, çocukların gelişim özelliklerine göre oyun araçlarının birçoğuna uygun olmadığı, belirlenmiştir. Aynı çalışmada gölgelik alanlarınsa yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2020)'de yaptığı çalışmada, beden eğitimi ve oyun dersinde yaşanan sorunlara sınıf öğretmenleri dersi uygulamada ve önemseme problemi sıkıntısı yaşadıklarını, materyal eksikliklerinin giderilmesi ile dersin amaçlarına ulaşılmasının kolay olacağını belirtmiştir. Fiziksel ortamdan dolayı yaşanan sorunlara ilişkin sorunlara ise bunlar sayılmıştır: kapalı alanın olmaması ve havanın çok sıcak ve çok soğuk olduğunda salon ihtiyacı olması, malzeme eksikliğinin yaşanması, okul bahçesinin yeteri kadar büyük olmaması, kazaların meydana gelmesi, malzeme odasının olmaması ve elbisenin olmamasını dile getirmişlerdir. Albayrak (2019)'ın yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersinde değer kazandırmada karşılaştığı sorunlara spor salonunun olmaması, materyal eksikliği, bahçe zemini, bahçenin yeterince büyük olmaması gibi okuldan kaynaklı sorunlar söylenmiştir. Çıldır (2019)'ın yaptığı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okullarda araştırmaya katılan 350 öğretmenden 313 öğretmen spor salonunun olmadığı

söylemiştir. Derse ilişkin dikkat edilmesi gereken durumlar ise sırasıyla şu şekilde verilmiştir: güvenli ve rahat hareket edilebilecek bir ortam, gerekli materyaller, derse uygun kıyafet, disiplin/düzen, planlı uygulamalar. Pekgöz Çeviker (2021)'in yaptığı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun dersinin uygulanmasını etkileyen etmenlere yönelik görüşleri şu şekilde belirtilmiştir: materyal eksikliği, kalabalık sınıf mevcudu, alan öğretmeni eksikliği, lisans eğitimi, uygulama eksikliği, fiziki alan eksikliği, öğretmenlerin mesleki yetersizliği, veli talepleri, okul idaresi, güvenlik, sağlık ve öğretim programı kaynaklı. Sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun dersinin uygulanmasını etkileyen etmenlerden ise en fazla “fiziki alan eksikliğinden kaynaklı” görüşü vurgulanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinden yalnız 3 kişinin akıl ve zeka oyunları kursu almasının yanı sıra öğretmenlerin hepsi sınıfında bu oyunlara yer verdiğini ve bu oyunları faydalı gördüğünü belirtmiştir. Akıl ve zeka oyunlarının birlik olma, paylaşma, strateji geliştirme, dikkati artırma, davranış bozukluğunu düzeltme faydaları olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinden 2 kişi dışında diğer öğretmenler sınıf içerisinde dijital oyun oynattıkları ve bunun için pek fazla internet sitesinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Dijital oyunların motivasyonu arttırdığı ve dikkat çektiği sonucuna ulaşılmıştır. Dijital oyunlar sınıf öğretmenlerinin çoğunluğuna göre faydalı bulunmuştur. Güneş ve Yünkül (2021)'ün akıl ve zeka oyunları ile ilgili yapmış oldukları çalışmada akıl ve zeka oyunları çoğunlukla beden eğitimi ve oyun dersinde ya da serbest etkinlik derslerinde oynattıklarını; akıl ve zeka oyunlarını en çok matematik dersi ile ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf düzeylerine göre farklılık gösterse de dijital oyunlardan yararlandıkları da elde edilen sonuçlardan biridir.

Sınıf öğretmenlerinin hepsi çocuk oyun alanlarının daha fazla imkana sahip olmasını, açık oyun alanı dışında kapalı oyun alanlarına yer vermesi gibi birçok istekten bahsetmişlerdir. Oyun araçlarının belli düzen içerisinde yer alması, oyun araçlarının öğrencilere zarar vermeyecek veya zararı en aza indirecek şekilde yapılması gerekmekte olduğu ortak bir görüş olarak yer almıştır. Banko vd. (2018)'nin Ankara ilinde bulunan 14 çocuk oyun alanını esas alarak yapmış oldukları çalışmada, gelişimi daha çok destekleyebileceği donanıma sahip olması gerektiğini ve çocuk oyun alanlarının daha işlevsel hale getirilmesi, geliştirilmesi sonucuna ulaşılmıştır. Tandoğan (2016)'ın okul bahçeleri ile ilgili yaptığı çalışmada görüşme yapılan çocuklar doğal elemanları (ağaç,

çiçek vb.) olan, yüzmeden, spor alanlarına kadar çeşitlendirilmiş okul bahçeleri istediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonucuna göre öneriler şu şekilde sıralanmıştır:

- Mevsim şartları göz önüne alındığında okul bahçesine alternatif olarak kapalı bir spor salonunun yapılması önerilmektedir.
- Okul bahçesinin oyun araçları açısından zenginleştirilmesi ve gerekli materyal ihtiyaçlarının karşılanması önerilmektedir.
- Okul bahçesinin duvar ve zeminin ilkökul çocuğu için, çocuğa zarar vermeyecek şekilde uygun malzemeler kullanılarak yapılması önerilmektedir.
- Okul bahçesinin güvenlik açısından zenginleştirilmesi ve okul mevcuduna uygun bir genişlikte olması önerilmektedir.
- Çocukların sadece fiziki olarak değil kendilerini zihinsel olarak da geliştirebilecekleri alanların olması gerekmektedir. Bu yüzden her okulda zeka oyunları sınıfı olması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağyar, E. (2016). Yaşamın ilk yıllarında oyun: oyuna çok yönlü bir bakış. H. G. Ogelman (Ed.), *Oyunun gelişim alanlarına etkisi ve çeşitli örnekler* (2. Baskı, ss. 113-127). Pegem Akademi.
- Akar, H. (2019). Durum çalışması. A. Saban & A. Ersoy (Eds.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (ss. 139–179). Anı Yayıncılık.
- Akçınar, S. (2018). *Beden eğitimi öğretmenlerinin eğitsel oyun oynatma becerilerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Aklıbaşında, M., Tırnakçı, A. & Özhancı, E. (2018). Çocuk Oyun Alanlarının Önemi ve Tasarım Kriterlerinin Nevşehir Kenti Örneğinde İrdelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8 (17), 59-71. DOI: 10.16950/iujad.412099
- Aksoy, B. A. & Çiftçi Dere, H. (2020). *Erken çocukluk döneminde oyun* (5. Baskı). Pegem Akademi.
- Aksoy, Y. (2011). Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği, *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3 (11) , 82-106. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iaud/issue/30056/324519>
- Albayrak, H. (2019). *İlkokul Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Oyun Oynuyorum Derleme Kitapçığında Yer Alan Çocuk Oyunlarının Değerler Açısından İncelenmesi ve Buna Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Aslan, Ş. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Nicel Karma Nitel Tasarımlar İçin Bir Rehber*. Eğitim Yayınevi.
- Ateş, F. (2019). *Geleneksel Kütahya çocuk oyunları ve halkbilimsel incelenmesi* (1. Baskı). Kömen Yayınları.
- Ayan, S. (2020). Oyunla renklendir hayatı. S. Ayan (Ed.), *Oyunun çocuk gelişimi üzerine etkisi* (4. Baskı). Vizetek Yayıncılık.

- Aydın, A. (2017). Özel eğitimde oyun ve müzik. A. Aydın (Ed.), *Oyun nedir, neden önemlidir, yararları nelerdir?* (1. Baskı, ss. 2-16). Pegem Akademi.
- Aykara, A. (2018). Çocuk ve oyun hakkı. Öztürk, B. A. (Ed.), *Çocukların sosyal becerilerinin geliştirilmesinde oyun* (1. Baskı). Nika Yayınevi.
- Balkaya, A. vd. (2019). *Geleneksel Kars çocuk oyunları* (1. Baskı). Fenomen Yayınları.
- Banko, Ç., vd. (2018). Çocuk Oyun Alanlarının Risk İçeren Oyunları Desteklemesi Açısından İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (3), 406-417.
- Başal, A. H. (2017). *Geçmişten günümüze Türkiye’de geleneksel çocuk oyunları* (2. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bedirhanoğlu, I. (2011). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Serbest Zamanlarında Oynadıkları Yöresel Çocuk Oyunları (Erzurum İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Bongiorno, L. (n.d.). *Oyun Hakkında Her Ebeveynin Bilmesi Gereken 10 Şey* | NAEYC. NAEYC. Retrieved April 6, 2021, from <https://www.naeyc.org/our-work/families/10-things-every-parent-play>
- Bulut, Z., ve Kılıçaslan, Ç. (2009). Çocuğa Özgüven Kazandırmada Önemli Bir İlke; Çocuk Oyun Alanlarında Güvenlik. *Artvin Çoruh University Faculty of Forestry Journal*, 10(1), 78–85.
- Celep Uygur, M. (2020). *Okul öncesi özel eğitimde çalışan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz yeterlikleri ve yaratıcı kişilik özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Chamberlin, O. A. (1998). *Toplu Konut Alanları ile Kent Parkları İçerisindeki Çocuk Oyun Alanlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Conn, M. J., Annet, L. J., Bossarte, M. R., & Gilchrist, J. (2006). Non-Fatal Sports and Recreational Violent Injuries Among Children and Teenagers, United States, 2001–2003.pdf. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 9(6), 479–489.

- Coşkun, E. B. (2015). *Çocuk Oyun Alanı Elemanlarının Standartları Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakmak, A. (2016). Yaşamın ilk yıllarında oyun: oyuna çok yönlü bir bakış. H. G. Ogelman (Ed.), *Oyuncak ve oyun araç gereçleri* (2. Baskı ss. 213-235). Pegem Akademi.
- Çalışandemir, F. (2016). Yaşamın ilk yıllarında oyun: oyuna çok yönlü bir bakış. H. G. Ogelman (Ed.), *Oyunun önemi* (2. Baskı, ss. 17-32). Pegem Akademi.
- Çıldır, A. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Demir, N. (2019). *Anadolu'dan Türk çocuk oyunları*. H Yayınları.
- Deretarla Gül, E. (2012). Ailelerin Çocuk Bahçelerine ve Çocuk Bahçelerindeki Materyallere Bakış Açılarının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (3), 261-273. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4391/60390>
- Dinç, H. (1993). *Çocuk Oyun İşlevi ve Öğeleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Doğanay, J. (1998). *Anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Duman, G., & Koçak, N. (2013). Çocuk Oyun Alanlarının Biçimsel Özellikle Açısından Değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (1) , 64-81 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26093/274950>
- Ecirli, H. (2016). Yaşamın ilk yıllarında oyun: oyuna çok yönlü bir bakış. H. G. Ogelman (Ed.), *Anne-baba-çocuk ve oyun* (2. Baskı, ss. 295-315). Pegem Akademi.
- Erkal, L. A. (2008). *Unutturduğumuz çocuk oyunları*. Özyürek Yayınevi.

- Erkan, Ö. (2011). *Çocuk Oyun Parklarında Modül Tasarımında Ahşap-Plastik Kompozit Malzemenin Kullanım Olanakları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erten, M. Ve Demir, Z. (2019). Çocuk Oyun Alanlarının İlkokul Öğrencilerinin Gelişimi Üzerine Etkilerinin Araştırılması: Düzce Cumhuriyet İlkokulu Örneği, *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 15 (1) , 11-23 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzceod/issue/47396/597219>
- Güneş, D. ve Yünkül, E. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Akıl ve Zeka Oyunlarının İlkokulda Kullanımına Yönelik Değerlendirmeleri, *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (5), 784-803.
- Güven, G. (2017). Özel eğitimde oyun ve müzik. A. Aydın (Ed.), *Oyun kuramları* (1. Baskı, ss. 36-47). Pegem Akademi.
- Halmatov, S. (2021). *Oyun terapisinde pratik teknikler* (7. Baskı). Pegem Akademi.
- İnanç, Yazgan, B., ve Atıcı, Kılıç, M., ve Bilgin, M. (2020). *Gelişim psikolojisi 1 bebeklik, çocukluk ve ergenlik*. Pegem Akademi.
- İşler, D. (2019). *Oyun ve oyuncak müzeleri: kültürel miras aktarımı ve eğitimi* (1. Baskı). Gece Akademi.
- Karadağ, A. A. , Mutlu, S. & Sayın, Ş. (2012). Okul Bahçelerinin Oyun Alanı Olarak Değeri: Düzce Kenti Örneği, *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 8 (2), 45-56. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzceod/issue/4821/290820>
- Karayol, M. (2020). *Muş yöresine ait geleneksel oyunlar* (1. Baskı). Nobel Bilimsel Eserler.
- Kaya, D. (2011). *Çöm çöm çömbelek*. Kitabevi Yayınları.
- Kaya, E. (2020). *Okul Bahçe Düzenlemeleri Hakkında Öğrenci Görüşleri ve Okul Yöneticilerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Kaya, İ. (2021). Erken çocuklukta oyun gelişimi ve eğitimi. D. Yalman Polatlar (Ed.), *Oyunun tarihsel gelişimi ve oyun kuramları* (1. Baskı, ss. 33-48). Pegem Akademi.

- Kaya, S. & Kaya, F. (2014). İşbirlikli Sorun Çözme Yöntemiyle Okulda Çocuk Oyun Alanlarının Olmaması Sorunun Tespiti ve Çözümü, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 189-209. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/anemon/issue/1832/22322>
- Kısakürek, Ş., Külahlıoğlu, M. ve Ardiç, E. (2018). Kent Parklarındaki Çocuk Oyun Alanlarının Kullanıcı İstekleri Açısından İrdelenmesi, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8 (17), 36-46 . DOI: 10.16950/iujad.399810
- Kileci, M. (2018). *İşimiz gücümüz oyun* (3. Baskı). İş ve Yönetim Serisi.
- Komisyön. (2014). *Pedagojik formasyon için gelişim psikolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Kurt, Ş. H. (2015). *Farklı kültürlerde ebeveyn ve çocukların oyun algısına yönelik bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kurtbağ, B. ve Akkaya, S. (2022, Ekim 7-9). *İlkokul oyun alanlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. [Sözel bildiri]. Akademik Spor Araştırmaları Kongresi ASAD 2022, Aydın, Türkiye.
- MEB. (2012). *Oyun ve fiziki etkinlikler dersi öğretim programı*.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*, Sage
- Özdoğan, B. (2020). *Çocuk ve Oyun Çocuğa Oyunla Yardım*. Anı Yayıncılık.
- Özer, M. (2021). Erken çocuklukta oyun gelişimi ve eğitimi. D. Yalman Polatlar (Ed.), *Oyunun gelişime katkıları* (1. Baskı, ss. 17-27). Pegem Akademi.
- Özgen, Y. Ve Aytuğ, A. (1992). Kullanıcı Eğilimleri Açısından Çocuk Oyun Alanları ve Araçları Üzerine Bir İnceleme, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 42 (2), 99-118.
- Öztürk Samur, A. & İnal Kızıltepe, G. (2018). Aydın İlindeki Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7 (1) , 31-46. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ssrj/issue/35807/336062>
- Paker, T. (2021). Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.), *Durum Çalışması*. (3. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Pehlivan, H. (2014). *Oyun ve öğrenme* (4. Baskı). Anı Yayıncılık.

- Pekgöz Çeviker, A. (2021). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programına Yönelik Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi ve Model Önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Polat, Ş. Ve Özcan, A. (2014). Akıllı Tahta Kullanımıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (2), 439-455.
- Polatlar Yalman, D., Orhan, N., Demir İnan, S. Ü. (2021). Erken çocuklukta oyun gelişimi ve eğitimi. D. Yalman Polatlar (Ed.), *İlk çocukluk oyun evreleri ve oyun türleri* (1. Baskı, ss. 61-73). Pegem Akademi.
- Pouya, S., Bayramoğlu, E. ve Demirel, Ö. (2016). Doğa ile Uyumlu Fiziksel Engelli Çocuk Oyun Alanları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 1 (1), 51-60.
- Poyraz, H. (2012). *Okul Öncesinde Oyun ve Oyun Örnekleri*. (4. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Sarıaslan Senyen, M. H. Ve Erdoğan, E. (2019). Kamusal Çocuk Oyun Alanlarında Güvenliğin Avrupa Standartları Üzerinden Değerlendirilmesi, *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 21 (39), 665-684.
- Şahin, D. (2021). *Türkiye'de Çocuk Oyunlarının, Oyuncaklarının ve Oyun Alanlarındaki Değişimlerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tandoğan, O. (2016). Çocuklar İçin Daha Yaşanılır Okul Bahçeleri, *Megaron*, 11 (4), 629-637.
- Taştepe, T., Başbay, M. A. Ve Yazıcı, Z. (2016). Kent Merkezlerindeki Ekolojik Temellik Oyun Alanlarının Mekansal Açından İncelenmesi: Ankara-Antalya Örneği, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 13 (02), 85-95.
- TDK Sözlük Anlamı*. (n.d.). Retrieved April 3, 2021, from <https://sozluk.gov.tr/>
- Tortop, Y. (2005). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi ve Eğitsel Oyun Uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon.

- Turak, T. E. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin oyun ile öğretim yeterliklerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Turan, B. N. , Gözler, A., Turan, M., İncetürkmen, M. & Meydani, A. (2020). Geleneksel Çocuk Oyunlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (3), 231-241. DOI: 10.31680/gaunjss.757332
- Türkoğlu, H. (2016). *Geçmişten günümüze çocuk oyunları*. Akıl Fikir Yayınları.
- Uluğ, E. (2016). Yaşamın ilk yıllarında oyun: oyuna çok yönlü bir bakış. H. G. Ogelman (Ed.), *Oyun kuramları* (2. Baskı, ss. 49-64). Pegem Akademi.
- Uygun, N. & Hakkoyunmaz, S. (2019). *Hakeke Gaziantep geleneksel çocuk oyunları aracılığıyla Türkçe ve Matematik öğretimi* (1. Baskı). Hiper Yayın.
- Yağmurlu, F. (2020). *Okul Öncesi Dönemindeki Çocukların Kamusal Oyun Alanı Özelliklerinin Öz Düzenleme ile İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Yaylacı, F. B. (2012). İlköğretim okullarında “nasıl bir beden eğitimi dersi istiyorum?”, *Milli Eğitim*, 195, 194–210.
- Yeşil, P. Ve Beyli, N. K. (2018). Çocuk Oyun Alanlarında Detaylı Mekan Analizi: Akyazı Mahallesi (Ordu) Örneği, *Türk Tarım-Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6 (6), 652-662.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., (2011), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. basım). Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, Esen, İ. (2017). *İstatistiksel Araştırma Yöntemleri*. (3. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2020). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersinin Uygulanmasında Yaşadığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.

- Yılmaz, S. & Bulut, Z. (2002). Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanları Planlama ve Tasarım İlkeleri / Planning and Designing Principles of Children Playgrounds in Urban Areas. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 33 (3) , - . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunizfd/issue/2951/40874>
- Yılmaz, S., & Bulut, Z. (2007). Analysis of User's Characteristics of Three Different Playgrounds in Districts With Different Socio-Economical Conditions. *Building and Environment* 42, 3455–3460. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2007.02.008>
- Yılmaz, T. M. (2021). Erken çocukluk döneminde gelişim. E. M. Deniz (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim* (10. Baskı, ss. 281–310). Anı Yayıncılık.

EKLER

Ek-1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Okulunuzda bulunan oyun alanlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2. Okulunuzda bulunan oyun alanlarının okul mevcuduna göre uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Okulunuzda bulunan çocuk oyun alanlarının ilkokul kademesine uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
4. Okulunuzda bulunan oyun alanlarının fırsat eşitliği sağlama durumuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Okulunuzda bulunan oyun araçlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
6. Akıl ve zekâ oyunlarına, oyun alanlarına ve araçlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
7. Dijital oyunlara, oyun alanlarına ve araçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
8. İdeal bir okul oyun alanına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Ek-2. Araştırma İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 23/08/2023-E.95063

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34259660-605.01-81718220
Konu : Uygulama İzni (Büşra KURTBAĞ)

18.08.2023

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 02/08/2023 tarih ve E-50235129-300--327701 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Büşra KURTBAĞ'ın yürütmekte olduğu "İlkokul Oyun Alanlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması ile ilgili onay ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve araştırma sonucunun Müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Behçet BAKIR
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Onay (1 adet)

Adres : Şehit Hamit Fendoğlu Caddesi.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (422) 324 64 22
E-Posta : cuige44@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@ih01.kep.tr

Bilgi için: Serhan DURAN

Unvan : Memur

İnternet Adresi : www.meb.gov.tr Faks:422804549

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden **fb24-dc66-3285-b36a-1208** koda ile teyit edilebilir.

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.